

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

Освітньо-професійна програма: Державна політика
та публічне управління

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

Форма здобуття освіти: денна (очна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Державна політика розвитку ІТ-індустрії»

здобувача **Островерхова Владислава Андрійовича**

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Н.В. Федірко

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

_____
(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри:

доктор наук з державного управління, професор О.В. Карпенко

_____
Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

Кафедра національної економіки та публічного управління

Освітньо-професійна програма: Державна політика
та публічне управління

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
А.С. Осьмак

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

О.В. Карпенко

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Островерхову Владиславу Андрійовичу**
(прізвище, ім'я, по батькові)

очної (денної) форми здобуття освіти

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему «Державна політика розвитку ІТ-індустрії»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «27» вересня 2024 р. № 1686-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах Міністерства цифрової трансформації України.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретико-правові засади формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії (назва розділу)
Розділ 2	Аналіз практики формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії (назва розділу)
Розділ 3	Стратегічні напрями удосконалення державної політики для розвитку ІТ-індустрії в Україні (назва розділу)
Об'єкт дослідження:	розвиток ІТ-індустрії
Предмет дослідження:	державна політика розвитку ІТ-індустрії
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	1.1. Дослідити теоретичну сутність ІТ-індустрії та її роль в розвитку країни 1.2. Дослідити цілі та інструменти державної політики розвитку ІТ-індустрії 1.3. Проаналізувати нормативно-правову базу формування та реалізації державної політики.
У розділі 2	2.1. Дати характеристику розвитку ІТ-індустрії в Україні 2.2. Здійснити аналіз практики формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні 2.3. Дослідити світовий досвід формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії
У розділі 3	3.1. Визначити ключові проблеми в реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні 3.2. Визначити стратегічні перспективи розвитку ІТ-індустрії для відновлення економіки України 3.3. Обґрунтувати практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____ Н.В. Федірко
(підпис)

«29» вересня 2024 р.

**Завдання одержав
здобувач**

_____ В.А. Островерхов
(підпис)

«29» вересня 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 74 сторінки, 3 таблиці, 1 рисунок, список використаних джерел з 81 найменувань.

«Державна політика розвитку ІТ-індустрії»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є розвиток ІТ-індустрії.

Предметом дослідження є державна політика розвитку ІТ-індустрії.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної магістерської роботи є обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

- дослідити сутність та роль державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати нормативно-правову базу формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати вітчизняну практику формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати світовий досвід формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- обґрунтувати стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Теоретична, методична значущість отриманих результатів полягає у дослідженні теоретико-правових засад формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії та визначенні пріоритетів адаптації світового досвіду щодо державного стимулювання розвитку ІТ-індустрії для України.

Практичне значення отриманих результатів полягає у обґрунтуванні стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії для України.

Описані пропозиції можуть використовуватися органами публічної влади при формуванні та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: ІТ-індустрія, цифровізація, державна політика, розвиток.

ВІДГУК

про кваліфікаційну магістерську роботу здобувача вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Державна політика та публічне управління»

Острроверхова Владислава Андрійовича

на тему «Державна політика розвитку ІТ-індустрії»

1. *Актуальність теми.* Технологічний сектор сьогодні є одним з ключових в економіці України та набуває особливої ролі в умовах воєнного стану з точки зору формування експортного потенціалу України. Відповідно, для виробників державної політики важливо створити належну підтримку розвитку ІТ-індустрії, зокрема через створення ефективної екосистеми для розвитку інноваційних компаній. Зокрема, актуальним для України є зрозуміти поточний стан та перспективи розвитку ІТ-індустрії в Україні, оцінити результатів її державного регулювання, а також визначити ключові напрямки державної політики для підтримки цього важливого сектора.

2. *Позитивними рисами кваліфікаційної роботи* є теоретичне дослідження засад розвитку ІТ-індустрії, аналіз нормативно-правової бази, стану та проблем її розвитку. Автором також здійснено аналіз потенціалу розвитку ІТ-галузі в Україні та досліджено її роль з точки зору забезпечення відновлення вітчизняної економіки від наслідків війни.

3. До *самостійних розробок автора* можна віднести концептуалізацію організаційно-економічних пріоритетів державного регулювання ІТ-кластерів у національній економіці України на основі проблемно-цільового підходу.

4. *Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій* підтверджується їх значущістю з точки зору використання в практиці публічного управління під час розробки заходів державної політики щодо розвитку ІТ-індустрії в Україні.

5. До *недоліків роботи* можна віднести: слабкість наукового дослідження теоретичної концепції ІТ-індустрії, її чинників та структури, недостатньо глибокий рівень обґрунтування визначених автором пріоритетів державної політики щодо стимулювання розвитку ІТ-індустрії в Україні. Здійснений аналіз стану розвитку ІТ-галузі варто було б посилити шляхом узагальнення та систематизації відповідних статистичних показників. Цілі, методи та інструменти державної політики щодо розвитку ІТ-індустрії варто було б систематизувати та узагальнити за допомогою ілюстративних засобів. Варто було б більш чітко визначити пріоритетні сфери в ІТ-індустрії з точки зору наявного потенціалу в Україні. Представлений аналіз нормативно-правової бази варто було б поглибити за рахунок власних висновків щодо результатів передбачених ними норм та надати пропозиції щодо змін в окремих нормативно-правових актах, які б стимулювали розвиток ІТ-галузі в умовах воєнного стану. Окрім того, в роботі недостатньо ґрунтовно забезпечено якість посилок на представлену статистично-аналітичну інформацію.

6. *Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК.* В цілому робота відповідає вимогам, містить достатньо повне виконання індивідуальних завдань та допускається до захисту перед ЕК з рекомендованою оцінкою «67 задовільно».

Науковий керівник:

доцент кафедри національної економіки
та публічного управління

к.е.н., доцент

29 листопада 2024 року

Н.В. Федірко

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу здобувача вищої освіти
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
освітньо-професійної програми «Державна політика та публічне управління»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Островерхова Владислава Андрійовича
на тему «Державна політика розвитку ІТ-індустрії»

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення полягає в тому, що в ІТ-індустрія є одним з ключових драйверів економічного зростання та сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню продуктивності та інноваційності в різних секторах економіки. Державна політика, спрямована на розвиток ІТ-індустрії, допомагає країні адаптуватися до глобальних цифрових змін і залишатися конкурентоспроможною. Державна підтримка може стимулювати приватні інвестиції та сприяти створенню сприятливого середовища для розвитку технологій. Аналіз успішних практик інших країн у сфері розвитку ІТ-індустрії може надати цінні уроки та рекомендації для формування ефективної державної політики в Україні, що є особливо актуальним з огляду на потребу відновлення України від наслідків війни.

Якість проведеного дослідження. Робота характеризується чіткою структурою, логічністю викладу, використанням сучасних методів та відзначається дослідженням, що поєднує теоретичний аналіз, емпіричні дані і практичні рекомендації. Автор продемонстрував вміння критично оцінювати державну політику розвитку ІТ-індустрії, а також запропонував управлінські рекомендації, що можуть бути застосовані в практиці органів влади України.

Позитивними рисами кваліфікаційної магістерської роботи є достатньо ґрунтовне дослідження сутності та ролі державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії, її нормативно-правової бази, світового досвіду та вітчизняної практики її реалізації. Автором визначені стратегічні напрямки удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії для України з урахуванням викликів воєнного стану в Україні.

В якості *зауваження* можна зазначити, що в роботі доцільно варто було б детальніше обґрунтувати висновки та рекомендації з точки зору конкретизації та можливостей їх впровадження на практиці в Україні, зокрема дослідивши вимоги ЄС в рамках євроінтеграційного процесу.

Практична значимість висновків і рекомендацій. Рекомендації, запропоновані здобувачем, можуть використовуватися органами публічної влади при формуванні та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії. Зокрема, практичне значення має надана оцінка автором середовища вироблення державної політики щодо розвитку ІТ-індустрії в сучасних умовах в Україні.

Кваліфікаційна магістерська робота відповідає сучасним вимогам, рекомендується для публічного захисту та отримання позитивної оцінки, здобувач вищої освіти заслуговує присвоєння кваліфікації магістра з публічного управління та адміністрування.

Рецензент:

Керуючий партнер Адвокатського об'єднання «ДЕГА Партнерз»,
доктор філософії з публічного управління
та адміністрування

Костянтин ГАМКРЕЛІДЗЕ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ	7
1.1. Сутність ІТ-індустрії та її роль в розвитку країни.....	7
1.2. Цілі та інструменти державної політики розвитку ІТ-індустрії..	12
1.3. Нормативно-правова база формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії.....	16
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ	21
2.1. Характеристика розвитку ІТ-індустрії в Україні	21
2.2. Аналіз практики формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні	26
2.3. Світовий досвід формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії.....	32
РОЗДІЛ 3 СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ ..	41
3.1. Ключові проблеми в реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні.....	41
3.2. Стратегічні перспективи розвитку ІТ-індустрії для відновлення економіки України.....	49
3.3. Рекомендації щодо вдосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні	53
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ знаходиться у стані стрімкого розвитку цифрових технологій, що відкриває нові можливості для економічного, соціального та культурного розвитку. ІТ-індустрія, як одна з ключових галузей, забезпечує інноваційний прорив та сприяє глобальній конкурентоспроможності держав. У цьому контексті державна політика відіграє вирішальну роль у формуванні сприятливих умов для розвитку ІТ-індустрії, підтримки інновацій, залучення інвестицій та створення висококваліфікованих робочих місць.

Україна має значний потенціал у сфері інформаційних технологій, про що свідчать успішні кейси ІТ-компаній на світовому ринку, зростання експорту ІТ-послуг та високий рівень підготовки фахівців. Водночас існує низка викликів, зокрема нерозвинена інфраструктура, недостатній рівень захисту інтелектуальної власності, а також потреба в адаптації законодавства до вимог цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку ІТ-індустрії, а також формування та реалізації державної політики у цій сфері досліджували С. І. Абрамов [1], О.М. Бондаренко [2], Д. Л. Васильєв [3], М. С. Довгий [5], С. М. Левчук [13], Т. М. Олійник [16], Х. Коновалова [20] та інші.

Проведені дослідження висвітлюють сучасний стан та перспективи розвитку ІТ-індустрії України в умовах глобальних і локальних викликів, включаючи війну, економічну нестабільність і цифрову трансформацію. Автори акцентують увагу на важливості державної підтримки, вдосконалення законодавчого регулювання, стимулювання інновацій, податкових реформ та розвитку людського капіталу. У роботах наголошується на необхідності комплексного підходу до формування цифрової економіки, що забезпечить конкурентоспроможність галузі на світовому ринку.

Втім, подальші дослідження необхідно спрямовувати на оцінку впливу державної політики на розвиток ІТ-індустрії, виявлення ефективних механізмів підтримки інновацій та вдосконалення нормативно-правової бази для стимулювання розвитку ІТ-кластерів. Необхідно також простежити та виявити динаміку та ефективність впровадження державних ініціатив, таких як програма «Дія Сіті», податкові стимули для ІТ-компаній, а також інтеграцію української ІТ-індустрії у світові ринки.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено такі *завдання*:

- дослідити сутність та роль державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати нормативно-правову базу формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати вітчизняну практику формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- проаналізувати світовий досвід формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії;
- обґрунтувати стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Об'єкт дослідження – розвиток ІТ-індустрії.

Предмет дослідження – державна політика розвитку ІТ-індустрії.

Методи дослідження. Для розкриття поставлених у кваліфікаційній магістерській роботі завдань було використано наступні методи: теоретичний – для аналізу та пояснення сутності ІТ-індустрії, її ролі у державній політиці та впливу на економічний розвиток; порівняльний – для порівняння стану ІТ-індустрії в Україні з іншими країнами світу, а також аналізу міжнародного досвіду формування державної політики у цій сфері; емпіричний – для

обґрунтування поточного стану галузі на основі статистичних даних та прикладів реалізації ініціатив; логічний – для формування висновків щодо ефективності державних заходів та визначення їх недоліків; експертний та узагальнення – для формування практичних рекомендацій щодо вдосконалення державної політики та адаптації найкращих міжнародних практик; системно-структурний – при проведенні аналізу нормативно-правового забезпечення у сфері ІТ, включаючи законодавчі ініціативи та програми підтримки галузі; опис та узагальнення – для формування пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності ІТ-індустрії, удосконалення освітніх ініціатив і стимулювання інновацій.

Теоретична, методична значущість отриманих результатів полягає у дослідженні теоретико-правових засад формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії та визначенні пріоритетів адаптації світового досвіду щодо державного стимулювання розвитку ІТ-індустрії для України.

Практичне значення отриманих результатів полягає у обґрунтуванні стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії для України.

Описані пропозиції можуть використовуватися органами публічної влади при формуванні та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії.

Інформаційною базою дослідження є матеріали Міністерства цифрової трансформації України, закони України, підзаконні нормативно-правові акти (постанови та розпорядження Кабінету міністрів України), Укази Президента України, цифрові платформи, додатки, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, додатків, висновків та списку використаних джерел. У першому розділі досліджено теоретико-правові засади формування та реалізації державної

політики у сфері розвитку ІТ-індустрії. У *другому розділі* здійснено аналіз практики формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії. У *третьому розділі* здійснено обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення державної політики для розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Апробація дослідження. Результати дослідження представлені автором на 91-ій щорічній студентській науковій конференції «Інноваційні проекти для економічного відродження та конкурентного розвитку України» (м. Київ, 15 квітня – 19 травня 2024 року) [1].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ

1.1 Сутність ІТ-індустрії та її роль в розвитку країни

Інформаційна індустрія, або ІТ-сектор, охоплює масштабне створення продуктів та послуг інформаційного характеру на основі сучасних технологій. Це можуть бути як традиційні медіа, такі як газети та книги, так і інноваційні комп'ютерні ігри чи цифровий контент для інтернету. Галузь складається з двох основних напрямків: виготовлення інформаційної техніки (зокрема обладнання та пристроїв) і безпосереднє створення інформаційного контенту [28].

У таблиці 1.1 представлені різні трактування та визначення ІТ-індустрії що найбільш точно відображає його сутність та показує багатоаспектність цього визначення.

Таблиця 1.1 – Підходи до трактування змісту ІТ-індустрії

Вчений	Трактування ІТ-галузі
Федулова Л.І. [73]	ІТ-галузь є важливим елементом економічного розвитку, що впливає на всі сфери життя.
Войтко С.В. [74]	Визначає ІТ як драйвер інновацій та технологічного прогресу в Україні.
Маслов А.О. [75]	Наголошує на важливості ІТ для підвищення конкурентоспроможності національної економіки.
Бабанін О.С. [76]	Розглядає ІТ-галузь як ключовий фактор у трансформації традиційних бізнес-моделей.
Задорожнюк Н.О. [77]	Визначає основні досягнення та виклики, з якими стикається ІТ-індустрія в Україні.

Джерело: сформовано автором за даними [73-77].

Рівень розвитку ІТ-ринку у світі варіюється залежно від регіону. Наприклад, у Європі та Північній Америці його зростання становить у середньому 4,4% і 6%, у Японії — 2,3%. Водночас у країнах Центрально-Східної Європи показники коливаються від 7 до 12%, а в країнах BRIC (Бразилія, Росія, Індія, Китай) досягають 15–20%.

ІТ-послуги включають три ключові напрямки:

1. Аудит у сфері інформаційних технологій;
2. Послуги аутсорсингу;
3. Консультаційна підтримка (ІТ-консалтинг).

Сучасний тренд у розвинутих країнах — офшорний аутсорсинг, який дозволяє зменшити витрати на робочу силу та підвищити прибутковість проєктів. Найбільшого успіху тут досягла Індія, проте очікується, що Китай найближчим часом стане серйозним конкурентом.

Сучасна ІТ-галузь в Україні вважається однією з ключових галузей економіки країни. Вона продемонструвала величезну стійкість і здатність до адаптації в розпал повномасштабної війни та глобальних економічних викликів. У ці бурхливі часи оцифрування та розвитку інформаційних технологій, це сектор, який бере на себе дедалі суттєвішу частину глобальної економічної діяльності, причому Україна належним чином утримує провідне місце як постачальник ІТ-послуг і продуктів.

Усе це, слід додати, відбувається на тлі загальної політичної та економічної кризи. У цьому випадку важливість ІТ-сфери посилюється, враховуючи, що вона має вбудовану здатність позбавитися від цих подій шляхом швидкого зростання та внеску продуктів у кілька інших суміжних галузей. Це можливо лише завдяки тим перевагам, які панують у сфері інформаційних технологій, де основним активом є кваліфікований фахівець і його кваліфікація, ефективна маркетингова політика, а не величезні основні фонди для збільшення обсягів виробництва [58, 60].

Основні науковці підтримують ідею, згідно з якою подальше підвищення конкурентоспроможності нашої країни безпосередньо пов'язане з розвитком інформаційного суспільства. Як правило, основними критеріями для нього є якість і кількість інформації, можливості обробки та ефективність передачі – все це забезпечує подальшу доступність для кожного з нас [4, 22].

Крім того, розвиток ІТ призводить до значного впливу на вітчизняний ринок праці з точки зору зміни його природи, зменшення частки ручної праці та збільшення частки механічної. Зміни торкнуться самої структури зайнятості: зростання сфери обслуговування ІТ-галузі, збільшення частки висококваліфікованих спеціалістів; зміна форм організації праці

За своєю природою ІТ-сектор розширюється з безпрецедентною швидкістю: близько 26 відсотків щорічно, охоплюючи близько 5600 гравців, з яких 4000 є ІТ-компаніями та 1600 сервісними ІТ-компаніями.

Структура створення ринкової інфраструктури для розвитку підприємницької екосистеми є одним із багатьох сучасних і корисних засобів для підтримки стану ІТ-індустрії та покращення інформаційного бізнес-погодження від державної допомоги до зростання та формування консультантської підтримки та інфраструктури, іншими словами, інкубаційна екосистема, стартап [24].

Формування організації інкубаційних екосистем здійснюється за рахунок внесків органів державного управління та самоврядування, фінансово-інвестиційних установ (кредитних банків, страхових компаній, інших фінансово-кредитних установ, інвестиційних фондів та краудфандингових платформ), ангелів-інвесторів (бізнес-ангелів), університети разом з асоційованими науково-дослідними інститутами та іншими науково-допоміжними агенціями, інкубаторами послуг/акселераторами/ кооперативами, консалтинговими компаніями /практиками/ юридичні фірми/професійні асоціації/профспілки, наукові міста/технополіси,

спеціальні економічні зони, включаючи техно-промислові парки або агропромислові парки, фонди венчурного капіталу та інноваційні фонди; Інноваційні центри підприємництва та інжинірингові фірми тощо [23].

Аутсорсинг ІТ-підтримки включає весь спектр послуг (технічна підтримка робочих місць, аудит та консалтинг, віддалений сервер Іс, обслуговування серверів, обслуговування серверів сторонньої розробки, підтримка сайту під ключ, інформаційна безпека та резервне копіювання даних, тощо) для ІТ-продуктів, розроблених третьою стороною;

ІТ-консалтинг та діджиталізація – це консалтингові послуги у вигляді проєктних операцій із забезпечення інформаційних бізнес-процесів, що забезпечують можливість надання незалежної експертної оцінки щодо ефективності використання ІТ [31].

Таким чином, розробка програм на замовлення – це розробка прикладного програмного забезпечення для потреб конкретного бізнесу. Зазвичай це включає в себе написання програм, оболонок і повних цифрових систем для бухгалтерії, управління, продажів і виставлення рахунків тощо.

Ця технологічна послуга передбачає вбудовану інтелектуальну власність і цикл розробки та оновлення програмного забезпечення, що часто повторюється.

Для більшості українських ІТ-підприємств характерно, що вони реалізують бізнес-модель розробки програмного забезпечення на замовлення іноземних клієнтів. Суть цієї моделі полягає в тому, що всі інтелектуальні права належать клієнту (розробка на аутсорсингу). Це, насамперед, пов'язано з недосконалим державним регулюванням ІТ-індустрії, зокрема законодавчими актами у сфері захисту інтелектуальної власності. І ця ситуація серйозно залежить від низької привабливості українського ринку та використання в Україні переважно імпортного програмного забезпечення. Характерною рисою ІТ-сектору також є квазіпродуктові компанії в нашій країні. Таким чином, подальше удосконалення державного регулювання у

цьому секторі створить умови, за яких мета вітчизняної ІТ-індустрії – не лише збільшити обсяг аутсорсингових послуг, а й перейти до проектування та виробництва власних продуктів [29].

Наведена вище інформація також підтверджує дедалі зростаючу роль сектору інформаційних технологій; отже, вивчення цього сектору, моніторинг його динаміки та ролі державних інституцій у цих процесах є актуальною темою державного регулювання.

Інформаційно-комунікаційні технології стали основою для багатьох галузей, забезпечуючи обробку, передачу та збереження інформації.

Розвиток цієї сфери почався у 1990-х роках завдяки поширенню персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та інтернету. Сьогодні близько 89% людей активно використовують цифрові засоби зв'язку. Інновації в ІТ-сфері трансформують різні сектори: автоматизація виробничих процесів, електронний документообіг у державному управлінні, дистанційне навчання — це лише кілька прикладів їх впливу. Глобальні мережі створюють нову реальність, де люди взаємодіють, купують товари та навіть вчиняють правопорушення. У майбутньому технологія «Інтернет речей» забезпечить повну інтеграцію домашніх пристроїв з інтернетом: холодильник зможе замовити продукти, плита — приготувати їжу, а телевізор — підібрати цікавий фільм.

ІТ-галузь пропонує безліч перспектив для молоді, яка захоплюється програмуванням, розробкою програмного забезпечення чи створенням додатків.

1.2 Цілі та інструменти державної політики розвитку ІТ-індустрії

Державне регулювання ІТ-сфери є однією з найважливіших функцій сучасного світу, яка являє собою сукупність технологій, виробничих процесів і апаратно-програмних засобів, організованих для забезпечення збору, обробки, зберігання та поширення інформації в інтересах її споживачів. Необхідність регулювання визначається необхідністю економічного розвитку, який передбачає максимально широке залучення в інформаційний простір передових розробок у галузях, де накопичується потужний технологічний потенціал майбутнього; саме галузі виробництва технологій визначають обличчя всіх сфер життя сьогодні.

Уточнення терміну «державна політика» засвідчило наявність значної нечіткості в його розумінні в наукових дискусіях. Експерти описують це поняття як:

– «відносна стабільність організації та свідомих дій державних інституцій, що зберігаються прямо чи опосередковано щодо певного питання чи групи проблем, які впливають на умови суспільства» [6, с. 32];

– система: ціннісних цілей, державних управлінських заходів, рішень і дій, порядок реалізації політичних рішень держави (поставлених цілей органів державної влади) та система державного управління розвитком країни [7, с. 8];

– набір цінностей, цілей та інструментів: визначення соціальних проблем, які потребують уваги [11].

При цьому перший наголошує, що цього достатньо для реалізації позитивних дій держави, другий – державної політики, спрямованої на конкретне рішення на благо суспільства. Таким чином, під змістом політики цифрового розвитку слід розуміти сукупність державно-значущих заходів державного регулювання на основі чинного законодавства, цілеспрямовано переданих на виконання публічних повноважень, вирішення проблем цифрової трансформації, спрямованих на прискорення інновацій у всіх сферах

соціального життя та належні умови для цифровізації національної економіки, дотримуючись основних правил і способів цифрової безпеки, цифрових прав і свобод, а також поважаючи цифрові інтереси громадян, суспільства та суспільства в цілому.

Державна політика інформатизації розглядається як складова загальної соціально-економічної стратегії країни. Вона спрямована на ефективне використання промислового й науково-технічного потенціалу, а також фінансових і матеріальних ресурсів для створення сучасної інформаційної інфраструктури. Це забезпечує вирішення актуальних і довгострокових завдань розвитку України як незалежної демократичної держави з ринковою економікою [21].

Для прискорення інформатизації, яка вимагає значної концентрації ресурсів, ключовим принципом державної політики стає регулювання цих процесів на основі збалансованого поєднання централізації, децентралізації, саморозвитку, самофінансування та самоокупності. Важливим інструментом є державна підтримка через пільги, кредити та пряме бюджетне фінансування.

Серед першочергових пріоритетів виділяється створення правової основи інформатизації, яка охоплює захист авторських прав і конфіденційної інформації, а також розробка національних стандартів у цій сфері. Значна увага приділяється розвитку телекомунікаційної інфраструктури: модернізації існуючих магістралей передачі даних, будівництву новітніх каналів, включаючи волоконно-оптичні й супутникові системи зв'язку. Також акцент зроблено на створенні комп'ютерних мереж для освіти, науки й культури як частини глобальної мережі Інтернет, а також на забезпеченні інформаційної безпеки.

Особливого значення надається використанню інформаційних технологій у сфері захисту довкілля й раціонального природокористування. У контексті розвитку національної інфраструктури важливою є підтримка виробництва власних конкурентоспроможних засобів обчислювальної

техніки, що базуються на досягненнях як української, так і світової науки, та орієнтовані на впровадження інноваційних інформаційних технологій.

Надання інструментів державної політики щодо розвитку високотехнологічного підприємництва сприяло б повноцінному фінансуванню розвитку науки та інноваційних технологій. Національні інноваційні системи безпосередньо впливають на рівень технологічної конкурентоспроможності країни шляхом створення відповідного інституційного та фінансового клімату для технологічної підтримки та міжнародної підтримки інноваційного розвитку. Визначено інновації серед підтримуючої мережі суб'єктів інноваційної системи на мікро- та макрорівнях та у світовому масштабі.

Засоби регулювання забезпечують можливість у рамках правового методу контролювати суспільно-ринкові відносини між суб'єктами господарської діяльності в інноваційно-технологічному процесі. Основна проблема цих груп засобів регулювання полягає в тому, що вони дозволяють владі встановлювати правила господарської діяльності на всіх рівнях.

Найпоширенішою ознакою нормативно-правових актів є обов'язковість їх виконання (акти, постанови, розпорядження, правила тощо), за порушення яких зазвичай застосовуються санкції. Деякі вчені [9, с. 77] вважають, що серед засобів регулювання пріоритет надається нормативно-правовим актам, які регулюють права та обов'язки суб'єктів інноваційної діяльності та визначають режими реалізації державної та регіональної політики щодо інновацій. Вплив на формування інституційного середовища здійснюють також регуляторні інструменти з точки зору національної інноваційної системи.

Регулювання підприємницької діяльності суб'єктів будь-якої галузі чи сектору економіки адміністративно-господарськими методами на відповідній законодавчій базі відображає сучасну світову практику. Прикладами застосування адміністративних методів є:

- порядок створення та державної реєстрації юридичних осіб; ліцензування підприємницької діяльності;
- визначення процедур підтвердження відповідності сертифікації продукції та послуг (міжнародно визнані технічні регламенти);
- норм і стандартів підприємницької діяльності підприємств (насамперед державного сектору) та моніторингу їх дотримання або встановлення рекомендованих значень показників такої діяльності (наприклад: рівень рентабельності, мінімально допустимі строки амортизації щодо фіксованих активи та інші необоротні активи тощо).

За думкою вчених та за інформацією офіційних матеріалів [64-68] серед інструментів економічних методів та державного регулювання ІТ-галузі можна назвати:

- послаблення оподаткування для підприємств (спрощення процедур адміністрування податків,
- зменшення кількості податків, зниження податкових ставок), надання пільги щодо сплати податків на прибуток, який використовується для інвестицій у капітал, наукових досліджень,
- створення нових робочих місць, соціальних чи екологічних функцій.

Диференціація оподаткування прибутку для великого, середнього та малого бізнесу з урахуванням належних умов для його розвитку; бюджетні субсидії та дотації для підприємців; участь держави у фінансуванні програм розвитку підприємництва та реалізації вискоєфективних інвестиційних бізнес-проектів; кредит підприємцям; розвиток та просування системи інформаційно-консультаційного забезпечення та маркетингової інфраструктури для підприємців.

Усі зазначені заходи (інструменти, методи, важелі) можуть застосовуватися як окремо, так і в сукупному вигляді залежно від цілей і завдань регулювання галузі чи сектора економіки. Щоб більш детально зрозуміти, як це має працювати на практиці в додатках у ІТ-секторі, давайте подивимося на застосування економічної політики в цій галузі серед кількох провідних країн світу.

1.3 Нормативно-правова база формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії

Сучасне забезпечення розвитку ІТ-сектору в Україні – це законодавча база, яка запроваджує інформаційно-комунікаційні технології як галузь загальної національної економіки та інші положення, що діють як контроль застосування інформаційних технологій, будучи інспекцією забезпечення процеси економічного розвитку, а саме перелік, структуру та функції відповідальних органів у сфері інформатизації та розвитку інформаційного суспільства в Україні та способи, форми та ризики впровадження ІТ.

Механізми формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-сектору в інформатизації України охоплюють законодавче та нормативне забезпечення національної програми інформатизації, стратегічних напрямів розвитку інформаційного суспільства та управління розвитком інформатизації, цифрового врядування та управлінської документації. та легалізація програмного забезпечення, беручи до уваги неформальне інституційне середовище та інституційні недосконалості, бар'єри для впливу на ведення бізнесу ІТ-компаніями та вплив на інституційні, політичні, економічні, соціальні та глобальні конфлікти при розробці стратегічних пріоритетів щодо координації реалізації державної політики у сфері ІТ.

У таблиці 1.2 наведена коротка характеристика нормативно-правових актів, що встановлюють засади розвитку ІТ-індустрії в Україні.

Таблиця 1.2 Характеристика нормативно-правової бази України щодо розвитку ІТ-індустрії

Назва документа	Об'єкт регулювання	Коротка характеристика
Визначають засади цифрової трансформації економіки		
Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки»	Інформаційне суспільство	Визначає принципи, завдання та напрямки розвитку інформаційного суспільства, забезпечує інтеграцію України у світовий інформаційний простір.
Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації»	Програма інформатизації	Встановлює основні напрями, механізми та цілі розробки Національної програми інформатизації, спрямованої на модернізацію держави.
Закон України «Про інформацію»	Інформація та її обіг	Визначає правові основи отримання, використання, зберігання та захисту інформації, права громадян та організацій на доступ до інформації.
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»	Електронні документи	Регулює правові відносини у сфері створення, обігу та зберігання електронних документів, забезпечує юридичну силу таких документів.
Закон України «Про електронний цифровий підпис»	Електронний підпис	Визначає правовий статус електронного цифрового підпису, встановлює порядок його використання та правову силу у процесі документообігу.
Закон України «Про національну програму інформатизації»	Національна програма інформатизації	Закріплює правові та організаційні основи реалізації програм інформатизації на національному рівні, сприяє розвитку інформаційних технологій у різних сферах.
Закон України «Про доступ до публічної інформації»	Публічна інформація	Гарантує право громадян на доступ до публічної інформації, встановлює процедури її отримання та обов'язки органів влади щодо забезпечення прозорості.
Визначають засади підприємницької діяльності		
Господарський кодекс	Загальні принципи господарської діяльності	Встановлює правові основи регулювання господарських відносин в Україні, включаючи права та обов'язки суб'єктів господарювання.

Продовження таблиці 1.2

Податковий кодекс	Оподаткування підприємницької діяльності	Регламентує види податків, їх ставки, механізми адміністрування та пільги для бізнесу, включаючи ІТ-компанії.
Закон України «Про підприємництво»	Організація підприємницької діяльності	Визначає загальні умови для здійснення підприємницької діяльності та встановлює обмеження для окремих видів діяльності.
Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»	Запровадження спеціального правового режиму для ІТ-індустрії (Дія City)	Передбачає податкові стимули, гнучкі трудові відносини та захист інтелектуальної власності для ІТ-компаній.
Закон України «Про електронні довірчі послуги»	Регулювання електронного підпису та інших електронних послуг	Сприяє розвитку електронного документообігу та надає юридичну силу електронним документам.

Джерело: складено автором.

Законодавчою базою стратегії та розвитку інформаційного суспільства та інформатизації в Україні є: Закон України від 09 січня 2007 року № 537 - V «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки, Закон України від 4 лютого 1998 р. № 75/98-ВР «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України від 10 жовтня 2 1992 р. № 2657-XII «Про інформацію», Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг», Закон України від 22 травня 2003 р. № 852-IV «Про електронний цифровий підпис», Закон України від 4 лютого 1998 р. № 74/98-ВР «Про національну програму інформатизації», Закон України від 13.01.2011 - № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації».

Окрім того, законодавчі засади щодо розвитку ІТ-індустрії визначають нормативно-правові акти, які регулюють підприємницьку діяльність в Україні. До них, зокрема, належать Господарський Кодекс України, який встановлює правові основи регулювання господарських відносин в Україні, включаючи права та обов'язки суб'єктів господарювання; Податковий кодекс України, що

регламентує види податків, їх ставки, механізми адміністрування та пільги для бізнесу, включаючи ІТ-компанії; Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 року № 698-ХІІ, який визначає загальні умови для здійснення підприємницької діяльності та встановлює обмеження для окремих видів діяльності.

Окрему увагу слід приділити спеціальним нормативно-правовим актам, спрямованим безпосередньо на розвиток ІТ-сфери. Зокрема, Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» запроваджує спеціальний правовий режим «Дія Сіті», що передбачає податкові стимули, гнучкі трудові відносини та захист інтелектуальної власності для ІТ-компаній. Закон України «Про електронні довірчі послуги» сприяє розвитку електронного документообігу та надає юридичну силу електронним документам. Закон України «Про захист персональних даних» визначає права суб'єктів даних та відповідальність за порушення законодавства у цій сфері.

Крім того, Закон України «Про інноваційну діяльність» встановлює правові та економічні засади для підтримки інноваційного бізнесу, включаючи ІТ-стартапи, що є важливим аспектом для розвитку цифрових технологій і впровадження інновацій у бізнес-середовищі України. Ці нормативно-правові акти разом формують комплексну базу для стимулювання розвитку ІТ-індустрії в Україні.

На даному етапі виникла необхідність вжити заходів щодо внесення змін та доповнення новими положеннями до чинних та відповідних законодавчих актів, а отже, об'єднати всі закони про інформацію в єдиний Кодекс. У сфері складання та кодифікації українського інформаційного законодавства спостерігається значно менша активність. Пропонуємо підготувати та прийняти Інформаційний кодекс України, у якому максимально чітко виділити суб'єкти інформаційних відносин, права та законні інтереси їх суб'єктів, виробити єдині підходи та принципи відносин в інформаційній сфері, а також зазначити, серія концепцій в інформаційному секторі, насамперед тих, що

стосуються інформаційної війни. Окремі законодавчі акти мають фрагментарний та/або декларативний характер, що посилює незавершеність правової конструкції інформаційного суспільства та неефективність його розвитку. Загалом, незважаючи на численні невирішені регуляторні, адміністративні та інфраструктурні проблеми, можна констатувати, що в Україні спостерігається впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету. Динамічний розвиток ІТ-ринку в Україні зумовлюватиме необхідність експорту ІКТ-послуг з України, тому при обґрунтуванні механізмів реалізації державної політики розвитку необхідно буде враховувати світові тенденції та пріоритетність підготовки ІТ-фахівців [52].

Для цього в системі державного управління необхідно створити єдиний центр виконавчої влади, який формуватиме та/або реалізовуватиме державну політику у сфері розвитку інформаційного суспільства, телекомунікацій, програмування, інформаційної та кібербезпеки, впровадження електронного урядування. технології, електронний документообіг, електронний підпис: у цих сферах зараз існує невизначеність та неоднакова державна політика; неналежний рівень координації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері інформатизації та зв'язку; і відсутність забезпечення взаємодії різних інформаційних систем (interoperability), які ще не виникли одночасно, за різними ознаками, на різних технологічних платформах [7].

Стратегічними нормативно-правовими актами, що визначають організацію захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах та інформаційно-телекомунікаційних системах України, є Доктрина інформаційної безпеки України та Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». У статті визначено національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями та спрямованість державної інформаційної політики.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ

2.1 Характеристика розвитку ІТ-індустрії в Україні

Сьогодні українська ІТ-індустрія залишається невід'ємною частиною економіки та є одним із провідних експортних секторів країни. Галузь може похвалитися однією з найстабільніших сфер бізнесу з високою оплатою праці, що робить її надзвичайно привабливою для людей будь-якого віку та викликає інтерес у молоді. Хоча багато закладів вищої освіти та спеціалізованих центрів займаються підготовкою та перепідготовкою ІТ-фахівців, це не завжди відповідає потребам індустрії. У результаті ІТ-компанії часто стикаються з нестачею спеціалістів, які мають практичні навички та знання, необхідні для роботи в реальних умовах.

Поверхнева картина ІТ-промисловості насправді приховує значний внутрішній дисбаланс на ринку. І хоча на перший погляд сектор виглядає успішним і стабільним, насправді існує ряд структурних проблем, таких як недостатня кількість кваліфікованих кадрів, нерівномірний розвиток регіонів, а також обмежений доступ до фінансування для стартапів. Ці проблеми заважають галузі досягти свого повного потенціалу та створюють труднощі для компаній, що прагнуть інвестувати у високотехнологічні розробки [32].

Однак у першій половині 2024 року імпульс розвитку ІТ-індустрії дещо сповільнився, що було пов'язано зі зниженням темпів зростання та падінням обсягів експорту ІТ-послуг. Причини цього сповільнення є як внутрішні, так і глобальні. З одного боку, внутрішні фактори, такі як нестабільність економічної ситуації в країні, кадрові виклики та недостатня підтримка

інноваційних ініціатив, знижують ефективність галузі. З іншого боку, глобальні фактори, зокрема уповільнення світової економіки, зниження попиту на ІТ-послуги через економічні труднощі та геополітичні кризи, також негативно впливають на динаміку експорту.

У грошовому еквіваленті за перші шість місяців 2024 року експорт ІТ-послуг скоротився на 5% порівняно з аналогічним періодом 2023 року і склав близько 3,21 мільярда доларів. Цей сектор займає досить потужне друге місце в експортних галузях України після агропромислового комплексу; він становить 11,5% внеску в загальний експорт і майже 38% в експорт послуг. Прогноз обсягу експорту на кінець 2024 року оцінюється в \$6,3-6,5 млрд, що нижче показника попереднього року. Серед інших факторів, які негативно вплинули на обсяг ІТ-експорту, – повномасштабна війна, світова рецесія та проблеми з організацією відряджень для ІТ-фахівців. Крім того, багато компаній зіткнулися з проблемами, пов'язаними із залученням нових клієнтів або навіть продовженням контрактів із існуючими клієнтами, оскільки їхні іноземні партнери не побоюються інвестувати в Україну [19].

У першому півріччі 2024 року півсотні найбільших ІТ-компаній України працевлаштували 5,5 тис. нових співробітників, що, звісно, свідчить про відносно стабільне рекрутингове середовище. Загалом лише за півроку чисельність працівників провідних фірм скоротилася на 2,4 тис. осіб. Переїзд спеціалістів за кордон і деяке скорочення в окремих компаніях через труднощі з залученням нових клієнтів і невизначеність ринку можуть бути головними серед них. Половина компаній, пов'язаних із інформаційними технологіями, продовжують «легалізувати» робочу міграцію в офшори, що постійно впливає на структуру ринку праці та водночас на динаміку розвитку промисловості України [12].

Зокрема, якщо ми розглядаємо сценарій на 2024 рік, основними рушійними факторами, які пригнічуватимуть показники українського ІТ-експорту, будуть повномасштабна війна, глобальна рецесія, відкриття

закордонних представництв і проблеми з організацією відряджень для українських ІТ-фахівців. Проблеми з бронюванням ключових працівників і відкладенням економічних бронювань також входять до числа критичних проблем. Усе це суттєво впливає як на можливість стабільного розвитку ІТ-компаній в Україні, так і на їх здатність працювати на максимальну потужність [10].

Про це також свідчить рівень обережності іноземних інвесторів через загальний економічний спад, який спостерігається у світовій економіці, щодо зменшення обсягів експорту ІТ-послуг. Перші ознаки цих змін з'явилися в 2024 році, коли за останні кілька років це був найнижчий квартальний оборот, навіть нижчий, ніж у 2021 році. Тим не менш, 36% місячного обороту припадає на Сполучені Штати, що є основним експортним партнером України. Інші ринки – країни Європи: Великобританія, Мальта, Кіпр, Ізраїль [13].

Хоча гривня досить нестабільна і йде війна, ІТ-ринок в Україні розвивається набагато швидше, ніж в інших секторах. За даними PwC, у 2017 році галузь зросла приблизно на 20%, а обсяг експорту склав 3,6 мільярда доларів США. Якщо все піде добре, то до 2025 року ІТ-індустрія досягне 8,4 мільярда доларів, а кількість робочих місць зросте до понад 240 000 [1].

ІТ-галузь на сьогодні є третьою за величиною експортною галуззю в Україні після таких традиційних галузей, як сільське господарство та гірничодобувна промисловість. Проте аутсорсинг є одним із найрозвиненіших у структурі вітчизняної ІТ-індустрії. ІТ-аутсорсинг передбачає часткову або повну передачу робіт з підтримки, обслуговування та модернізації ІТ-інфраструктури компаніям, які орієнтовані на організаційне обслуговування клієнтів і мають штат спеціалістів різної кваліфікації [36].

Загалом галузь можна розділити на три основні частини: аутсорсинг послуг, розробка готового програмного забезпечення та виробництво комп'ютерів і обладнання. Усі три напрямки є перспективними для України, але найшвидше розвивається аутсорсинг ІТ-послуг.

Зокрема, розмір українського ринку ІТ-авторингу в 2016 році в цілому досяг \$1,1 млрд, що значно відстає від доходу лідера ринку ІТ-аутсорсингу США: \$68,1 млрд, за ними йдуть Велика Британія з \$7,1 млрд і Австралія з \$3,6 млрд. , Індія – 3 мільярди доларів, Франція – 2,9 мільярда доларів, а також Китай, що скорочує 2,4 мільярди доларів [3]. У зв'язку з цим в Україні необхідно вживати заходів для підвищення конкурентоспроможності та посилення ємності ринку з огляду на зростання доходів від ІТ-сфери.

«Друга діяльність в ІТ-сфері, яка за останні роки пізнає певний розвиток, – це розвиток стартапів. Протягом багатьох років серед українських стартапів домінували інтернет-проекти, отже, слова»

«ІТ-стартап» і «стартап» можна вважати рівноцінними, оскільки більше 60% всіх стартапів пов'язані з інформаційними технологіями. Тому тисячі молодих і талановитих професіоналів розробляють для нього сервіси, веб-сайти, мобільні додатки тощо. Але, на відміну від США, величезного внутрішнього ринку та безмежних джерел фінансування, український ІТ-підприємець з першого дня завжди орієнтувався на міжнародний ринок. Українські «Petcube», «Allset», «Preply», «Mobalytics», «Sixa», «People.ai» – це деякі з новостворених прикладів, які конкурують на міжнародному ІТ-ринку.

Зараз, окрім Інтернету та комп'ютерних технологій, є робототехніка, освіта, послуги, B2B, а також B2C рішення та багато інших проєктів. Рішення G2B – це онлайн-некомерційна взаємодія між місцевою та центральною владою та комерційними підприємствами для надання бізнес-інформації. Він бере до уваги той факт, що уряд зацікавлений у розвитку електронного урядування; отже, вимоги до рішень G2B є величезними. Найбільш затребуваними є проєкти, реалізовані на основі співпраці ІТ-сфери з іншими сферами – криптовалюта, онлайн-платіжні сервіси, тощо [34].

Незважаючи на певний прогрес у боротьбі з корупцією та кілька позитивних тенденцій у цьому відношенні, Україна все ще далеко позаду європейських країн. Однак, як зауважують експерти Transparency International

та Світового банку, на відміну від традиційних галузей економіки (наприклад, будівництво, виробництво товарів, сільське господарство, гірничодобувна промисловість тощо), у новостворених сферах, таких як ІТ, рівень корупції може бути порівняно нижчим, іноді навіть незначний. І тому ІТ-сфера є однією з найперспективніших для інвестицій.

Ще однією серйозною проблемою вітчизняної ІТ-індустрії є існуючий дисбаланс на ринку. Дефіцит висококласних фахівців зростає з кожним роком разом із стабільно зростаючими зарплатами; на ринку існує надлишок схожих і недостатньо хороших спеціалістів, що призводить до загострення конкуренції між компаніями за кваліфіковані людські ресурси, оскільки висококваліфіковані працівники є важливим джерелом конкурентних переваг, а також рушійною силою розвитку галузі [41-45].

Україна для іноземних інвесторів є потенційною бізнес-країною, особливо в ІТ. Незважаючи на те, що рейтинг інвестиційного клімату України не дуже високий, багато іноземних інвесторів вважають країну перспективним місцем для своїх інвестицій. Основними перешкодами для великих інвестицій в Україну є корупція та нестабільність правового забезпечення бізнесу.

Незважаючи на те, що на цьому фронті були проведені антикорупційні дії та деякі невеликі позитиви, Україна все ще не наближається до рівня зрілості у вирішенні цього питання, як європейські країни. Але, як слушно зауважують експерти, на відміну від таких класичних галузей економіки, як будівництво, виробництво товарів, сільське господарство, видобуток корисних копалин і так далі, на нових територіях, як ІТ-сфера, корупційні ризики значно нижчі, а іноді навіть нульові. Це робить ІТ-сферу досі одним із найперспективніших місць для інвестування.

2.2 Аналіз практики формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні

Починаючи з ще з 1992 в Україні почався розвиток інформаційних технологій й самої галузі. Створення та розвиток самої галузі починає процес формування та реалізації відповідної державної політики. Історію формування та реалізації державної політики можна розділити на 5 етапів [69]:

1. Перші кроки: 1990-ті роки

Україна розпочала свій шлях до інформатизації в період здобуття незалежності. У 1992 році було ухвалено Закон України «Про інформацію», який став правовим фундаментом для регулювання інформаційних відносин.

За цей період з'явилися базові закони, спрямовані на регулювання інформаційної сфери та створено перші законодавчі засади для використання комп'ютерних технологій у державному управлінні та бізнесі.

У цей час основну роль відігравала адаптація міжнародного досвіду.

2. Запровадження Національної програми інформатизації (1998 рік)

Прийнято Закони України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» та «Про Національну програму інформатизації». Ці документи визначили стратегічні напрями інформатизації, створили основу для розвитку телекомунікацій і електронного документообігу.

Активізувалася підтримка інформаційних технологій з боку держави та стимулювалося впровадження ІТ у державний сектор, але в приватному секторі розвиток залишався слабким.

3. Період розширення ІТ-інфраструктури (2000-2010 роки)

У цей час держава робить акцент на створенні сучасної ІТ-інфраструктури, що включає розвиток телекомунікаційних мереж, електронних підписів та електронного документообігу. У 2003 році прийнято закони «Про електронний цифровий підпис» та «Про електронні документи та

електронний документообіг».

У цьому періоді Формуються умови для цифрової трансформації, зокрема в сфері адміністративних послуг. Законодавче регулювання надало поштовх до розвитку ІТ-сервісів для урядових і бізнес-структур.

4. Активізація підтримки ІТ-індустрії (2010-2020 роки)

Прийняття Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» стало поворотним моментом для ІТ-сектора. У цей період розпочато цифровізацію державних послуг, створено портали електронного врядування. Державна програма «Держава у смартфоні» спрямована на інтеграцію цифрових технологій у всі сфери життя.

Держава почала залучати ІТ-компанії до створення інноваційних продуктів, запустила реформи в цифровій освіті та електронному врядуванні. Почалося зростання кількості ІТ-компаній, що працюють на експорт, та залучення інвестицій. Стимулювання розвитку стартапів та інкубаторів.

5. Реформи та сучасний стан (2020-2023)

У 2020 році створено Міністерство цифрової трансформації України, яке стало основним драйвером цифровізації. З'явилися програми підтримки ІТ-бізнесу, зокрема «Дія.City» – правовий і податковий режим для стимулювання ІТ-компаній [36, 50].

Почалась активна підтримка стартапів, розвиток аутсорсингового та продуктового сегменту ІТ-індустрії, створення умов для міжнародного партнерства.

Сектор став одним із найбільших експортерів послуг, забезпечив економіці стабільний притік валюти навіть під час криз.

На сьогодні Україна все ще є економікою з низьким рівнем доданої вартості та конкурентоспроможності власної продукції не лише через нерозвиненість високотехнологічних секторів, але й через відсутність інноваційної інфраструктури для створення та підтримки інновацій у перше

місце. Ось чому ІТ-сектор є і, ймовірно, буде протягом наступних кількох років одним із найбільш динамічних сегментів інноваційної економіки з точки зору експорту та одним із головних рушійних сил підвищення міжнародної конкурентоспроможності [35]

Найпопулярнішими серед українських та іноземних інвесторів є саме ІТ-проекти. З 2010 року спостерігається помітне відновлення венчурних інвестицій в ІТ-сектор; це має певні фінансові (вища рентабельність) та податкові пільги, нижчі початкові суми інвестицій в ІТ-проект – починаючи від \$10 тис. в США, якщо мова йде про реальний сектор економіки 0,5-1 млн. доларів США.

Інші спеціальні правові норми, які слід згадати як курс у секторі інформаційно-комунікаційних технологій, пов'язані з недостатніми часовими прогалинами, наявністю відповідних інституційних та правових рамок, створених швидко, численними законодавчими актами на різних рівнях та різного роду протиріччями.

Для реалізації Національної програми інформатизації Кабінетом Міністрів України прийнято ряд підзаконних актів. Методологія реалізації Національної програми інформатизації базувалася на врахуванні різноманітних макроефектів: виробництва, споживання, поглинання, соціально-політичного, науково-технічного, етнокультурного. Проте ці підзаконні акти не забезпечують повної та чіткої державної політики щодо цих наслідків для національної економіки, а певна несистемність зазначених законодавчих актів залишається проблемою, оскільки законодавчі норми та положення щодо державної політики в інформаційній сфері трактуються здебільшого в розрізі тактичних цілей без зміни стратегічних пріоритетів і сучасних вимог прискорення розвитку в цій сфері, а також без прив'язки до об'єктивних українських реалій та інституційних «пасток» неформального типу.

Перед українським ІТ постають значні виклики. Вони залежать від податкової політики та законодавства, людських ресурсів та економічного

клімату в цілому. Стратегія національного доходу на період до 2030 року передбачає значні зміни в оподаткуванні ІТ-сфери. Основний момент тут полягає в тому, що завдяки цьому плану податок на доходи фізичних осіб, який стягується з ІТ-фахівців, має поступово зрости з 5% до 18% до 2030 року. Це набуло резонансу серед ІТ-фахівців, оскільки таке збільшення матиме витік кваліфікованого людського капіталу з країни та зниження конкурентоспроможності українського ІТ-сектору. Також з 2024 року планується запровадити ПДВ на ІТ-послуги, що призведе до зростання цін на них для кінцевих споживачів та зниження прибутковості ІТ-бізнесу [2].

Поряд із формуванням та реалізацією державної політики у сфері цифрового розвитку в Україні також було створено відповідний державний орган – Міністерство цифрової трансформації, яке наразі визначило стратегічні кроки та підготувало низку комплексних пропозицій і проєктів для розвитку національної цифрової економіки [47-49]

Останні події 2024 року стали новими умовами оподаткування української ІТ-галузі. У червні 2024 року Верховна Рада ухвалила законопроект про внесення змін до податкової системи. Це включає положення, які вплинуть на ІТ-компанії та ІТ-спеціалістів, зокрема на спеціальний режим оподаткування резидентів Дія Сіті. До підвищення входять: ставки податку на доходи фізичних осіб для gig-фахівців до 10%; розширення податкової бази, що може призвести до збільшення податкового навантаження на компанії [8].

Ці нововведення викликали бурхливі дискусії в ІТ-спільноті. З одного боку, гармонізація податкової системи з європейськими стандартами необхідна для консолідації на міжнародному ринку. З іншого боку, існує побоювання, що посилення податкового тиску може призвести до відтоку персоналу в інші країни, особливо в світлі поточної економічної та безпекової ситуації в країні.

Зростання податкового тягаря разом з іншими труднощами, пов'язаними з економічною та безпековою ситуацією в країні, може призвести до втечі кваліфікованих ІТ-фахівців за кордон. Міжнародний ринок дуже потребує українських айтишників, оскільки вони мають високу кваліфікацію та досвід роботи у провідних технологічних компаніях. Ці підвищення податків і нові податкові умови можуть слугувати демотиваторами для роботи в Україні та спонукати їх шукати можливості в інших країнах з кращими податковими умовами.

Нові дані свідчать про те, що міграція спеціалістів за кордон продовжується, що є основним фактором зменшення кількості спеціалістів в Україні. Як не дивно, половина великих ІТ-компаній активно легалізує своїх працівників за кордоном; така практика є результатом проблем безпеки в поєднанні з новими податковими умовами. Деякі залишаються працювати на іноземні представництва, українських спеціалістів, скорочуючи тим самим кадровий потенціал всередині країни. Проблема повного кадрового забезпечення залишається на порядку денному. Ще одним ускладнюючим фактором є постійний відтік спеціалістів, а кількість випускників ІТ все ще не відповідає потребам ринку. Через війну деякі навчальні програми були скорочені або переведені на дистанційний формат. Це позначилося на якості підготовки нових кадрів. Тому надзвичайно важливо вдосконалювати систему освіти та створювати сприятливі умови для закріплення фахівців в країні.

Відсутність чіткості та узгодженості в судових постановках також була перешкодою для розвитку галузі. Здебільшого закони про ІТ є розрізненими, насиченими неузгодженостями та не відповідають сучасним умовам. Відсутність всеохоплюючої нормативної бази наражає ІТ-компанії на юридичну невизначеність, особливо в аспектах, що стосуються електронної комерції, конфіденційності даних та інтелектуальної власності. Тільки цей опір посилить ці виклики, оскільки законодавство потребуватиме швидкого коригування, щоб відповідати новим розробкам.

Тому для розвитку української ІТ-індустрії необхідно вирішити проблеми, пов'язані з оподаткуванням, правовим контролем та утриманням персоналу. Це дозволить зберегти кваліфіковану робочу силу на робочому місці, продовжити прискорений розвиток галузі та зберегти її конкурентоспроможність на міжнародному ринку.

Галузь має значний потенціал для майбутнього розвитку навіть в умовах воєнного стану та економічних викликів. Висококваліфіковані фахівці, гнучкі та міжнародно орієнтовані бізнес-моделі допомагають українським ІТ-компаніям адаптуватися та відкривати нові можливості на світовому ринку. Розглянемо детальніше ключові перспективи розвитку галузі, фактори, що сприяють її розвитку, та запропоновані стратегічні напрямки [1; 2].

Незважаючи на всі виклики, українські ІТ-фахівці залишаються одними з найбільш затребуваних на міжнародних ринках праці. Успіх ототожнюється зі здатністю адаптуватися до нових умов. Таким чином, бізнес був переорієнтований, а віддалені офіси та нові ринки були освоєні ІТ-компаніями. Ці заходи починають приносити результати: у першій половині 2024 року показники експорту впали, але деяким компаніям вдалося залучити нових клієнтів, а також розширити портфель послуг на ринку. Цей фактор дає підказку про стабільність і певний оптимізм у галузі.

Податкові пільги, податкові відрахування для нових компаній, податкові знижки на дослідження та розробки, спрощення процедури реєстрації та ліцензування створять сприятливий інвестиційний клімат для ІТ-компаній.

Держава може допомогти у розвитку таких інфраструктур, як розвиток високошвидкісного Інтернету та підтримка спеціальних ІТ-кластерів.

Спеціальний режим оподаткування для резидентів «Дія City» став одним із рухів у напрямку розвитку ІТ-галузі. Законодавство передбачає, що компанії можуть вибирати між податком на прибуток за ставкою 18% і ставкою 9% податку на відтік капіталу (СІТ). Для Дія Сіті доходи резидентів працівника становлять: ПДФО – 5%, ПСП – 22% від мінімальної зарплати, військовий збір

– 1,5%. Все це сприяє збереженню сприятливих умов для фахівців з інформаційних технологій та компаній, що стимулюють їх діяльність в Україні [5; 6; 7].

Такі нововведення, як законодавчі зміни, запровадили особливий режим оподаткування для жителів Дія City. Нові умови, як-от підвищення ставки податку на доходи фізичних осіб до 10% і перегляд бази оподаткування, можуть стати як стимулом, так і викликом для галузі. Належне виконання цих заходів сприятиме розвитку ІТ-сектору та залученню нових інвестицій, хоча для цього потрібно буде добре розробити стратегію з налагодженням діалогу уряду з бізнесом[8].

Таким чином, ще одним напрямком розвитку є удосконалення правового регулювання у сфері інформаційних технологій. Вони мають розробити комплексні законодавчі акти, що підтримують європейські стандарти щодо інформаційної безпеки, захисту персональних даних, інтелектуальної власності та особливостей електронної комерції. Саме застосування кращих світових практик та приєднання законодавства до європейського правового поля створить значно кращі умови для ведення бізнесу в сфері інформаційних технологій в Україні.

2.3 Світовий досвід формування та реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії

Америка, Велика Британія, Ізраїль, а також такі країни, як Канада, Швеція, Німеччина, Сінгапур, Австралія, Франція та Китай, входять до «десятки кращих». Розробники Global Startup Ecosystem Index визнали, що як світовий лідер зі стартапу, США вважаються одними з найкращих фактів: вони стають однією з провідних інноваційних економік у світі; Екосистема стартапів, що базується на кількох містах, включає інноваційні кластери в

таких містах, як Сан-Франциско (лідер у світовому рейтингу міст 2022), який у попередні роки називав серед інновацій Кремнієву долину в міській агломерації Сан-Франциско з багатьма високотехнологічними компаніями та провідними університетами, Сіетл, Нью-Йорк, Бостон, Сан-Дієго (257 у топ-1000 рейтингу США). На думку експертів, основними чинниками створення сприятливого бізнес-середовища в США є: наявність передових фінансових систем, здатних працювати з венчурним капіталом, інвестиціями бізнес-ангелів і кредитами для малого бізнесу; існування інноваційних/технологічних гігантів, таких як Google, Facebook, Apple і Amazon, які розширюють доступ користувачів-підприємців до новітніх технологій та інфраструктури; доступна технологічна інфраструктура, яка підтримує швидке підключення до Інтернету, хмарні технології, захист і безпеку, пов'язану з використанням даних, серед іншого; високий рівень розвитку людського капіталу здатність виконувати завдання, починаючи від найму висококваліфікованого персоналу для стартапу, до формування та розвитку нової команди. Крім того, США вважаються одними з територій наддержав у світі; отже, будь-який стартап, заснований на його території, має можливість вийти на міжнародний ринок і залучити інвесторів і клієнтів з будь-якої частини світу. Стартап отримав державну фінансову підтримку, зокрема, в рамках фінансових програм, що стимулюють, у більш пізньому розумінні, інноваційно-технологічний розвиток. Велика кількість успішних стартапів мотивує до появи нових ідей та проєктів [36, 53].

Найкраще серед європейських країн для ведення бізнесу та створення нової компанії є Велика Британія. Ця країна має всі розвинені інфраструктури, прозорий доступ до обігових коштів, високі інноваційні розробки та цифрові технології. Посідає третє місце за обсягом інвестицій у світі після США та Китаю. Вона має зручне географічне розташування, ефективну судову систему та відкриту економіку, що ще більше сприяє розвитку бізнесу.

Уряд Грузії активно надає фінансову підтримку підприємцям; виділяються всі інструменти, пільгові кредитні системи, гранти для бізнес-проектів. У країні є величезний набір венчурних фондів, бізнес-парків, інкубаторів та акселераторів: близько 160 бізнес-акселераторів і 40 центрів зростання (Growth Hub), які зосереджені на консультаціях, бізнес-мережових послугах і створенні сприятливих умов для започаткування бізнесу для потенційних клієнтів. Бути підприємцями-початківцями [25; 26, с. 123].

Стратегія державного цифрового розвитку країн ЄС базується на реалізації стратегічного підходу як на національному, так і на наднаціональному рівнях – через запровадження «цифрових порядків денних», спрямованих на активну цифрову трансформацію, формування Єдиний цифровий ринок в Європейському Союзі [37-40]

Слід зазначити, що одним із характерних ознак цифрового розвитку в розвинених країнах світу є міжнародна співпраця та інтеграція з точки зору досягнення сумісності стандартів, протоколів та інтерфейсів. Також велика увага приділяється формуванню законодавчої бази.

Європейський досвід підтверджує критичну необхідність рівня цифрових компетентностей населення та їх впливу на розвиток економіки, а також на рівень конкурентоспроможності країни та наголошує на необхідності вжиття адекватного комплексу заходів щодо їх формування та вдосконалення [27, 46].

Як приклад, Європейський парламент і Рада ЄС ухвалили Рамкову програму оновлених ключових компетенцій для навчання впродовж життя (2018/C 189/01), у якій вони визнають, що цифрова компетентність є однією з основоположних для гарантування повноцінного життя. і діяльність громадян [68].

Зауважимо, що формуванням і реалізацією державної політики в певній області займаються відповідні міністерства. Велика Британія з її Міністерством з цифрової економіки була одним із перших країн, де почалася

діяльність державного інституту, відповідального за управління процесами цифровізації. При цьому варто відзначити, що саме ця країна і демонструє найбільш розвинуті результати в галузі інновацій та інформаційних технологій на сучасному міжнародному аренді.

Дослідження показують, що з усіх інструментів державного регулювання цифрового розвитку в країнах ЄС вибираються переважно економічні засоби, а звернення до адміністративних методів зведено до мінімуму. Це досягається шляхом стимулювання інвестицій, зменшення торговельних бар'єрів між національними державами, зменшення громіздкості реєстрації бізнесу; а також скорочення вимог до ліцензій і дозволів, які були встановлені під час розвитку електронного бізнесу тощо. Багато уваги приділяється цифровому підприємництву та міжнародному бізнесу на основі цифрової платформи.

На національному рівні діють численні програми із застосування передових цифрових технологій у всіх галузях економіки. Наприклад, «Індустрія 4.0», як у Німеччині, «Фабрики майбутнього» в країнах ЄС та інші. Їх фінансування здійснюється здебільшого за методикою державно-приватного партнерства.

Більшості країн світу вдається розвивати економіку в секторі ІТ. Роблять це шляхом досить активного використання спрощених адміністративних процедур реєстрації суб'єктів ІТ-бізнесу. Це основний і провідний важіль політики стимулювання її розвитку.

У США, Великій Британії, Польщі, Грузії, Естонії та інших країнах за зручною та легкою процедурою створюють ІТ-компанії. Процес реєстрації компаній у сфері інформаційних технологій у цих країнах займає від кількох годин до кількох днів. Це також дозволяє зареєструвати бізнес і керувати ним з іншого місця.

Наприклад, Естонія стала батьківщиною для будь-якої особи в усьому світі, яка хоче створити компанію, не з'являючись фізично (естонський

ідентифікаційний номер платника податків і цифровий підпис можна отримати в будь-якій частині світу) постійно з неймовірною швидкістю (реєстрація компанії займає 2-4 навіть до 48 годин). Це система електронної Естонії, не забуваючи про послугу електронного проживання (цей проєкт «електронного уряду» розпочався в 2000 році на цій території, тоді як процес отримання «електронного громадянства» стартував у грудні 2014 року), яка дозволяє негромадянам користуватися всіма державними послугами, що надаються в цій країні, включаючи реєстрацію бізнесу в Естонії [14; 15]. В рамках e-Residency зареєстрованим в Естонії бізнесом можна дистанційно та прозоро керувати через безпечну цифрову мережу, яка працює цілодобово. Стало неможливо дистанційно відкрити корпоративний банківський рахунок; власник підприємства повинен сам відвідати банк. Засновники та члени правління компанії можуть бути нерезидентами Естонії та навіть ЄС (навіть усі 100% учасників).

Уряд Естонії також перебуває в процесі оптимізації процедури найму іноземних IT-фахівців, що є додатковим поштовхом для залучення нерезидентів у цю частину економіки держави [15; 16]. Із застосуванням цих та деяких інших заходів стимулювання Естонія перетворилася на одного з беззаперечних лідерів у сфері інформаційних технологій та IT в Європі. Країна очолила список держав (якщо брати до уваги країни Європи) з IT-компаніями, оцінка яких на початок 2019 року сягала 1 мільярда доларів США і більше: 1,3 мільйона жителів приймали чотири концерни, (Skype, Playtech, TransferWise, Taxify).

Естонія має найбільшу кількість стартапів на душу населення серед європейських країн. Серйозна підтримка стартапів, зокрема цільові гранти уряду Ірландії: лише на 2022 рік бюджетних коштів 90 млн євро. Треба визнати, що численні державні програми фінансування та підтримки доступні ірландським майбутнім підприємцям на всіх етапах процесу відкриття; у випадку іноземних стартапів (віком не більше трьох років і річним оборотом,

що не перевищує 60 000 євро) двічі на рік агентство «Enterprise Ireland» організовує конкурс разом з урядом країни, де Інвестиції та підтримка подальшої еміграції можуть бути нагороджені урядом Ірландії переможці цього конкурсу [17].

Таким чином, як показує практика, в рамках світового досвіду цю сферу можна ефективно регулювати через оподаткування. Урядом Естонії до 2021 року створено зручну прозору систему оподаткування, орієнтовану на ІТ (проста процедура оподаткування та низький рівень оподаткування); Естонія очолює список найбільш конкурентоспроможних у податковому відношенні країн світу. Ставка податку на прибуток становить 0%, якщо компанія реінвестує прибуток у власний розвиток, а не вивозить його за межі Естонії. Тоді компанія звільняється від податків. Ставка ПДВ становить 20% і 0% відповідно для компаній, партнерами яких є резиденти ЄС. Естонія вводить 20% податок на виведення капіталу для ІТ-компаній.

Прикладом цього є досить простий процес реєстрації ІТ-компаній (особливо для нерезидентів) у Грузії, де такий процес займає не більше двох днів. Додам, що при реєстрації потрібно, щоб був зареєстрований лише один співробітник (який може виявитися представником компанії, але для цього не обов'язково мати грузинський паспорт або навіть фізично перебувати в країні); також можна зареєструвати ІТ-компанію за довіреністю.

Реєстрація бізнесу для ІТ-бізнесу в цих відомих епіцентрах концентрації та розвитку інформаційних технологій у Південно-Східній Азії, Гонконгу та Сінгапурі, триває не більше трьох днів; через віддалений доступ; та із застосуванням спрощеної процедури отримання дозволу на роботу для нерезидентів (фактично ця процедура спрощена скрізь, де є прискорена реєстрація бізнесу в пріоритетних сферах економіки, однією з таких сфер є ІТ). Гонконг не накладає жодних обмежень щодо розміру статутного капіталу та/або кількості осіб, які створюють компанію: отже, статутний капітал може становити лише один гонконгський долар, тоді як кількість осіб, які

створюють компанію, становить одну [17]. Положення також може бути застосовано до компаній у сфері ІТ, які ведуться дистанційно у Великій Британії: акціонери та директори зареєстрованої компанії не обов'язково повинні бути резидентами, а збори акціонерів можуть скликатися через Інтернет. Іншою перевагою є відсутність мінімальних вимог до статутного капіталу в межах Великобританії. Але знову ж таки, якщо ви хочете зареєструвати компанію, вам доведеться мати адресу офісу.

Спрощена процедура відкриття ІТ-компанії доступна в Польщі (це також можна зробити онлайн). Щоб зареєструватися, користувачеві необхідно заповнити відповідну форму на веб-сайті та сплатити реєстраційний збір. Тим не менш, відкривати бізнес-рахунок у банку потрібно особисто. Передбачається, що реєстрація бізнесу повинна супроводжуватися вибором офісу, де буде зареєстрована компанія. Зробити це можна як фізично шляхом оренди офісного приміщення за адресою реєстрації компанії, так і за допомогою віртуального офісу, який є послугою спеціальних компаній, що надають адресу для реєстрації та отримання кореспонденції. Реєстрація компанії в Польщі може тривати від кількох днів до 2-3 тижнів для первинної реєстрації; щодо реєстру постійно діючих компаній, це може зайняти 3-4 місяці через особливості Реєстру підприємців Польщі – Krajowy Rejestr Sądowy. Іноземець може заснувати польську компанію, хоча управління компанією має здійснюватися через правління, враховуючи, що в компанії не передбачено директора, а учасниками можуть бути навіть нерезиденти.

У Польщі існує мінімальний статутний капітал (наприклад, станом на 2021 рік 1200 євро) [18]. Наприклад, в такій європейській державі, як Ірландія, немає вимог щодо мінімального розміру статутного фонду, і реєстрацію можна здійснити також онлайн. Але директор компанії (наприклад, товариства з обмеженою відповідальністю) і секретар компанії (така посада має бути) мають бути лише з Європейської економічної зони, а не випадково з Великобританії, де адреса офісу та реєстрація, як зазначено вище необхідно

[16].

Система оподаткування ІТ-компаній у Польщі набагато заплутаніша, але вона дає дуже вигідні рішення та податкові преференції для галузі. Зокрема, оподаткування ІТ-бізнесу є таким же, як і будь-якого іншого бізнесу в країні, і залежить від організаційно-правової форми підприємницької діяльності та характеру та кількості доходів, які отримують компанії.

Для спрощеної системи оподаткування вона може коливатися від 18% до 32%. І те, що вона зараховується, стосується лише цієї спрощеної системи оподаткування. Доходи, отримані фізичними особами, які зареєстровані як фізичні особи-підприємці, оподатковуватимуться за ставкою 19% у межах диференціальної ставки податку на прибуток підприємств 19%. Компанії, які мають прибуток, що не перевищує 1 200 000 євро на рік, оподатковуються за ставкою 9% корпоративного податку, за винятком тих компаній, які обирають загальні ставки.

Невеликі зміни, внесені до податку на прибуток для малих ІТ-компаній з 2021 року, будуть перетворені на права на отримання дивідендів із застереженням, що компанії, які реінвестують, не виплачуючи дивіденди, не оподатковуються. Отже, дохід, отриманий від розробки програмного забезпечення ІТ-компаніями, обкладається корпоративними ставками, а також плата за консультаційні послуги та послуги розробки (базова ставка податку на додану вартість становить 23%, і якщо це товари, що надходять із країн ЄС, то це становить 0%). Проте податок на додану вартість може бути повернутий платнику податку шляхом зменшення його податкового зобов'язання або шляхом здійснення йому грошової виплати.

Стосовно доходу, отриманого від інтелектуальної власності, це 5%, і це включає дохід, отриманий від продажу авторських прав на програмне забезпечення. Також може бути передбачено повне звільнення від корпоративного оподаткування ІТ-компаній, які займаються дослідженнями та розробками нових технологій, на певний період (за умови фактичного

здійснення витрат на дослідження та розробки) [17; 18; 19; 20; 21].

Ще один діючий важіль економічного регулювання політики в сфері ІТ - це державні витрати. Гонконг і Сінгапур є найбільш яскравими прикладами території, де уряд виділяє значні бюджетні кошти на технологічний розвиток у суспільстві та розвиток ІТ-сфери, зокрема. Так, наприклад, уряд Гонконгу виділив 3 млрд доларів на підтримку сектору інформаційних технологій у 2019-2020 роках [70] Сінгапур субсидує до 70% інвестицій на початкових етапах існування стартапів, що стимулює розвиток нових технологій. Польські урядові органи активно пропонують гранти для ІТ-бізнесу, а в Естонії, в рамках державних програм «Підприємницька Естонія», ІТ-сектор може отримати фінансову підтримку у вигляді грантів [71-72]

Експерти відзначають, що податкове навантаження на ІТ-індустрію в Великобританії, між собою, займає середню позицію серед інших європейських країн: корпоративні податки – 19%, податок на дохід від акцій бізнесу – 19%, податок на дивіденди – 20%, ПДВ – 20%. Також існує податок на цифрові послуги, ставка якого встановлена на рівні 2%. Тим не менш, якщо дохід отримано компанією, розташованою за межами країни, вона може бути звільнена від оподаткування (найчастіше такі пільги надаються компаніям LLP Limited Liability Partnership) [14; 16]. Для компаній інформаційних технологій податковий кредит на вартість НДДКР передбачає, що; для малих і середніх компаній 33,35 фунтів стерлінгів за кожні 100 фунтів стерлінгів витрат у формі, що підлягає відшкодуванню, а для великих компаній відшкодування податкового кредиту становить 10,5% від заявлених технологічних витрат.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІТ-ІНДУСТРІЇ В УКРАЇНІ

3.1 Ключові проблеми в реалізації державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні

Сфера ІТ є одним з найнадійніших ринків праці, і ця високооплачувана робота залишається значно вищою за середній по країні, що робить її дуже привабливою галуззю для працівників будь-якого віку, ще більше посилюючи її привабливість, зокрема, для молодих працівників. Поряд із цією нібито великою кількістю вищих навчальних закладів, які випускають випускників ІТ, створення численних центрів навчання та перепідготовки не вирішує кадрову проблему, а призводить до того, що ІТ-галузь обтяжена фахівцями, які не повністю відповідають її потребам.

Аналіз наукових праць, присвячених дослідженню особливостей функціонування підприємств ІТ-індустрії, дозволяє зробити висновок, що серед основних причин невідповідності базової професійної освіти ІТ-спеціалістів вимогам інноваційної економіки є такі [6]:

- недостатньо висока кваліфікація викладачів закладів вищої освіти;
- низький рівень фінансування закладів вищої освіти;
- невідповідність освітніх програм професійної підготовки ІТ-фахівців сучасним вимогам роботодавців та змінам на ринку праці;
- знання в галузі інформаційних технологій є дуже динамічними та оновлюються дуже високими темпами, а університетська освіта не в змозі здійснити ці зміни за такі короткі терміни;
- відсутність практичного досвіду, лише теоретичних знань щодо суті роботи та особливостей функціонування ІТ-сфери.

З цього приводу експерти стверджують, що після навчання більшість студентів ІТ в Україні мали б лише 60-70% необхідних знань; тоді як їхні іноземні колеги мали б близько 90%. Тобто, за винятком деяких провідних університетів країни, більшість освітніх систем на факультеті інформаційних технологій є значно нижчими від необхідного стандарту ринкової економіки в країні та світі [51]

Серед основних проблем, які заважають стрімкому розвитку інформаційних технологій в Україні, можна виділити кілька ключових аспектів.

По-перше, існує кадровий дефіцит, зумовлений невідповідністю освітніх програм вимогам сучасного ринку праці. Програми вищих навчальних закладів не враховують стрімких змін у сфері інформаційних технологій, що призводить до недостатньої підготовки студентів. Окрім цього, значною проблемою є низька кваліфікація викладачів, які не мають можливості регулярно оновлювати свої знання у сфері сучасних технологій. Як наслідок, спостерігається так званий «витік мізків», коли молоді та перспективні спеціалісти виїжджають до країн Європи та США у пошуках вигідніших умов праці та кращого рівня життя.

По-друге, спостерігається недостатній внутрішній попит на ІТ-продукти. Це пов'язано з низькою купівельною спроможністю населення, що обмежує масштаби використання сучасних технологій у приватному секторі. Додатково до цього, технологічні проекти часто залишаються без належного фінансування, оскільки інвестори надають перевагу розвиненим ринкам з мінімальними ризиками.

Ще однією суттєвою проблемою є обмежені можливості для розвитку бізнесу. Високий рівень податкового навантаження ускладнює діяльність компаній у сфері ІТ. Також бракує сприятливих умов для розвитку стартапів, оскільки законодавча база не достатньо адаптована для інноваційних проєктів.

Інфраструктурні проблеми також перешкоджають стрімкому розвитку галузі. Зокрема, навчальні заклади та державні установи не забезпечені сучасною технікою в достатній мірі. Крім того, відсутня розвинена інфраструктура, необхідна для функціонування технологічного бізнесу.

Низька популяризація ІТ у суспільстві також залишається важливим бар'єром. Брак інформаційних кампаній та недостатня поінформованість молоді спричиняють низький рівень зацікавленості у виборі професій, пов'язаних з інформаційними технологіями.

Окрім цього, правові та регуляторні бар'єри створюють додаткові труднощі. Недосконале законодавство не відповідає потребам стрімкого розвитку галузі, а процеси врегулювання конфліктів, зокрема у сфері захисту інтелектуальної власності, тривають надто довго.

Нарешті, важливим викликом є збереження конфіденційності та захист даних. На фоні зростання кіберзагроз в Україні відсутні ефективні інструменти для забезпечення захисту даних, що ставить під загрозу довіру до цифрових сервісів.

Усі ці фактори створюють комплексний виклик, який потребує скоординованих зусиль держави, бізнесу та суспільства для подолання зазначених проблем.

Усі перераховані фактори справді негативно впливають на розвиток вітчизняної ІТ-індустрії, але виникає питання, чи можна виправити ситуацію? Перш за все, необхідно створити сприятливі умови для роботи висококваліфікованих спеціалістів і вжити заходів щодо запобігання відтоку мізків. Зменшення податкового тиску та оптимізація всієї громіздкої тяганини, яка зараз накладена на ІТ-підприємців, частково сприяють активізації місцевої діяльності з розробки програмного забезпечення, але не вселяють довіри серед спеціалістів, оскільки це цілком нормально для будь-якої сфери діяльності в Україні для законодавство постійно змінюватиметься.

Загалом, навряд чи можна сказати, що на даному етапі проблеми, пов'язані з ІТ-індустрією, можна вирішити без подальшої участі держави. Забезпечення навчальних закладів комп'ютерною технікою, придбання сучасного ліцензійного програмного забезпечення, відпрацювання методики взаємодії закладів освіти та бізнесу, підвищення інвестиційної привабливості, підвищення рівня знань молодих спеціалістів у сфері ІТ, активізація внутрішнього попиту, стимулювання створення високотехнологічних стартапи – це лише деякі проблеми, які сьогодні стоять перед галуззю.

Найбільший внесок внесуть створення цільових програм розвитку українського ринку праці та фінансування досліджень, які відповідають науковим інтересам країни. Крім того, рекомендовано переглянути існуючу законодавчу базу та привести її у відповідність до вимог ІТ-сектору. Це передбачає законодавче закріплення стартапів, вироблення чітких визначень і регулювання інтересів різних гравців в інноваціях в ІТ-секторі, а також їх гармонізацію з міжнародними нормами.

Додаткова актуальність необхідності ефективного державного регулювання з огляду на те, що, як зазначалося раніше, ці підприємства привозять іноземну валюту в країну і є альтернативою еміграції для освічених, працездатних людей віком від 22 до 33 років і, отже, середнього класу. -за рівнем доходів в Україні [12]. Водночас слід сказати, що показники розвитку були б значно вищими, якби не ті фактори, які, на нашу думку, стримують його розвиток. Це: 1) несприятливий економічний клімат (США посідає 71 місце в рейтингу легкого ведення бізнесу в 2019 році), що є характерною рисою відсутності регуляторної та правової підтримки для ІТ-галузі, і тому багато фахівців змушені залишатися в сірій зоні економіки та подекуди дивляться на кращу долю за кордоном; 2) відсутність кваліфікованої робочої сили через неналежну професійну освіту, яка є наслідком розриву між навичками та здібностями, закладеними в навчальних програмах вищої освіти, та вимогами, які ринок ІТ висуває до випускників вищих навчальних закладів; 3) відсутність

державної ідеології щодо пріоритетного застосування та розвитку інформаційних технологій із запровадженням ІТ в усіх сферах суспільного життя країни.

Аналіз основних проблем подальшого розвитку ІТ-галузі скерує на необхідність глибокої модернізації процесу державного регулювання у сфері ІТ. Як відомо, розвиток галузі передбачає динамічне пристосування державної політики до потреб усіх суб'єктів цього процесу, а саме вирішення соціально-економічних питань та розвиток бізнесу. За останні кілька років відсутня ефективна політика держави щодо взаємодії з ІТ-сектором. Дослідження PwC продемонструвало 3 можливі розробки для ІТ-галузі.

Загалом ринок ІТ-послуг в Україні швидко розвивається та є конкурентоспроможним з європейськими країнами.

Основна проблема національної ІТ-індустрії – нерівномірний розподіл ринку. З одного боку, з кожним роком зростає дефіцит висококваліфікованих спеціалістів, що супроводжується підвищенням вартості заробітної плати. З іншого боку, існує надлишок спеціалістів, але не всі вони мають необхідну кваліфікацію для виконання конкретних завдань. Це, у свою чергу, підвищує рівень конкуренції між компаніями за кваліфіковані кадри, оскільки саме висококваліфіковані працівники є одним з ключових джерел конкурентних переваг та основними рушіями розвитку галузі [6].

Слід зазначити, що при дослідженні сучасних тенденцій розвитку вітчизняної державної політики цифровізації у цій сфері було виділено низку проблем, які гальмують трансформаційні процеси в країні та пов'язані з:

- недосконалістю законодавча база та уповільнення розвитку та адаптації законодавства до умов цифрового розвитку;
- недостатнім рівнем розвитку інфраструктури та інвестиційної активності; відсутність стратегічних документів у сфері цифрового розвитку;
- низьким рівнем цифрових навичок та цифрової культури населення; низький рівень державної підтримки та стимулювання цифрового розвитку.

Основні проблеми української індустрії комп'ютерних технологій наведено нижче в таблиці 3.1. Проблеми поділяються на дві основні групи: внутрішні (які виникають у межах цієї галузі) та зовнішні (це загальноекономічні, або глобальні проблеми).

Таблиця 3.1 – Основні проблеми розвитку ІТ-галузі в Україні

Внутрішньогалузеві	Зовнішні
– низька якість освіти та підготовки ІТ-фахівців; – втеча висококваліфікованих кадрів за кордон; – аутсорсинг підприємств інформаційних технологій (ІТ) в інших країнах; – переважна невідповідність світовим та європейським стандартам; – низький попит на ІТ-послуги на внутрішньому ринку відносно пропозиції; – низький рівень залучених галуззю іноземних інвестицій; – відсутні показники критеріїв оцінки ефективності роботи працівників; – відносно високий рівень оподаткування ІТ-компаній та ФОП.	– військовий конфлікт на сході України, – закриття кордону та режим карантину через COVID-19, – інертність бюрократичного апарату – опір реформам, – погано розвинене законодавство про захист інтелектуальної власності, – повільне впровадження змін до податкового законодавства, – волатильність валютного ринку

Джерело: таблиця сформована автором на основі: [6], [20], [9], [10] [12], [15], [16], [30]

Прийняття мігрантів на конкретну роботу, не пов'язану з кваліфікацією, сприяє перенасиченню ринку праці та його деградації. При цьому фахівців готують у вищих навчальних закладах відносно слабо. Так, Гончаренко Т. Є зазначає, що приблизно 60-70% необхідного обсягу знань більшість студентів ІТ в Україні здобувають під час навчання, тоді як їх іноземні колеги здобувають близько 90%. інші держави можуть забезпечити кращі базові умови життя, соціальний захист. Разом з тим автор наголошує на необхідності постійного професійного самовдосконалення. освіта програмістів-інженерів, оскільки швидкий розвиток ІТ-сфери вимагатиме оволодіння здатністю до

навчання та [14]. Іншою проблемою, про яку тут йдеться, є проблема гармонізації міжнародних стандартів у сфері ІТ. Безпосередньо до цього процесу причетні розробки освітніх ІТ-стандартів: «Інформаційні технології в навчанні, освіті та підготовці» [25,30] ІТC1, до складу якого входить 36-й підкомітет – PC36/SC36.

При такому хорошому становищі на ринку праці та рівні заробітної плати, рейтингах професійної привабливості та відносно вільному переході від спеціальності до спеціальності протиріччя полягає в тому, що програмістів в Україні бракує. Це явище є універсальним — воно йде рука об руку з прогресом у технології та, як наслідок, неминучою потребою у кваліфікованому персоналі; однак для України це означає погіршення ситуації на ринку праці через еміграцію. За висновками Д. Вергуна, то «на українському ринку досить багато junior розробників (хоча і тут є проблеми з інтелектуальними кадрами), але першокласних ІТ-фахівців небагато. Наприклад, багато сеньйорів їдуть (тестери тощо) за кордон, тому що там їм пропонують хороші гроші та перспективу кар'єрного росту». Зокрема, «щоб хоч якось компенсувати нестачу кадрів, ІТ-компанії почали намагатися налагодити стосунки з великими українськими технічними університетами. Спеціалізовані інститути випускають 600 тис. студентів на рік. експертів з інформатики, що є 4-м найвищим показником у Європі. Проте рівень підготовки постійно знижується, скаржаться експерти. В Україні просто не більше 100 тисяч «непрацюючих, але здатних інженерів». І справді, «дефіцит кваліфікованих ІТ-фахівців на міжнародних ринках праці стає все гіршим»

У статті Тимошенко Н. Ю., Ронський Б. Ю. Серед основних проблем, які перешкоджають стрімкому розвитку інформаційних технологій в Україні, можна виділити такі як: міграція кваліфікованих спеціалістів, або так званий «відтік мізків», який найбільше спостерігається в країнах Європи та США [26].

Тепер це «витік мізків», який є міжнародним переміщенням найбільш кваліфікованих і талановитих людських ресурсів із країн, які прагнуть досягти високого рівня життя.

Приклад пакистанських студентів ITS К. Яварія, моделюючи методи опитування освітньої міграції, яка перетворилася на трудову. Результати показали, які бар'єри соціальної рівності на ринку праці стосуються країн, що розвиваються: неконкурентоспроможна заробітна плата на ринку, як визнання попереднього досвіду роботи, отриманого в країнах, що розвиваються. Крім того, трудові мігранти не мають наміру повертатися до країни походження через дискримінацію в оплаті праці порівняно з кращими умовами життя [2].

Внутрішній попит на розвиток ІТ дуже низький, оскільки більшість населення має дуже низьку платоспроможність. Однією з проблем, актуальність якої з кожним роком зростає, є збереження конфіденційності та забезпечення захисту даних. Проблеми, пов'язані із захистом інтелектуальної власності. Незважаючи на розвиток законодавчого забезпечення, вирішення конфліктних ситуацій у суді все ще потребує часу та інших ресурсів [15].

ІТ-фахівці цю форму аналізу називають фактором аналізу ієрархії («особистий фактор, фактор співпраці, соціальний фактор»). Внесок корпоративного фактора у «відтік мізків» ІТ-працівника є найвищим, а соціальний фактор — найнижчим. Вплив навколишнього середовища, в якому розташована галузь, можливостей працевлаштування, існуючої корпоративної культури, характеру роботи, зарплати та пільг у відтоку мізків ІТ-працівника є дуже важливим, але сімейний статус вік, рівень освіти, рівень досвіду, спосіб життя, умови праці та інші фактори взагалі не є (дуже) важливими. Серед його рекомендацій: зменшити втрату талантів, привернути увагу ІТ-компаній до створення корпоративної культури; встановити зв'язок між працівниками та думкою/розумом, а також ціллю та метою підприємства; відкрити багато кар'єрних шляхів; досконала система управління продуктивністю та заробітною платою.

Значна більшість аутсорсингових ІТ-фірм в Україні орієнтовані на міжнародний ринок — насамперед на європейських (67,7%) та північноамериканських та австралійських клієнтів (56,7%). На сьогодні в Україні налічується понад 900 компаній [30], які надають послуги аутсорсингу практично в усіх галузях будь-якої форми власності з різних питань. Проте, як зауважують К. Хабібুলлу та О. Башара, міграція мізків із аутсорсингу та приватизації можуть мати маргіналізаційні наслідки, пропонуючи мало простору для промислового розвитку через поширення технологій і створюючи нові можливості для працевлаштування та грошові перекази для країн, що розвиваються, а також ринки для роль «першої світової сили».

3.2 Стратегічні перспективи розвитку ІТ-індустрії для відновлення економіки України

Економічні втрати України через війну мають багатовимірний характер і значно впливають на всі аспекти економічного життя країни. Руйнування інфраструктури стало одним із найбільш руйнівних наслідків. Зруйновані дороги, мости, житлові будинки, промислові об'єкти, освітні та медичні заклади не лише потребують значних фінансових ресурсів для відновлення, але й ускладнюють логістику, знижують ефективність внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків та спричиняють тривалу економічну дезорганізацію.

Значна частина підприємств у зонах активних бойових дій зазнала руйнувань або припинила діяльність, що призвело до втрати робочих місць і доходів для мільйонів українців. Критично важливі галузі, такі як металургія, машинобудування та сільське господарство, втратили частину своїх виробничих потужностей, що зменшило надходження валюти в країну. Блокада портів і порушення логістичних ланцюгів також суттєво обмежили

можливості експорту, погіршивши зовнішньоторговельний баланс країни [54]

Окрім прямих втрат, Україна зазнає значних непрямих втрат через падіння інвестиційної привабливості. Війна створює невизначеність, яка стримує іноземних інвесторів від вкладення коштів, а частина бізнесу переорієнтовується на більш стабільні ринки. Водночас масова еміграція кваліфікованих працівників і молоді посилює демографічні проблеми, призводячи до втрати людського капіталу, необхідного для відновлення країни після війни.

Загалом, економічні наслідки війни створюють глибоку кризу, яка потребує не лише термінових заходів для подолання поточних втрат, але й стратегічного підходу для відновлення і модернізації економіки у довгостроковій перспективі. Без системної міжнародної допомоги та реформування внутрішньої економічної політики подолання цих наслідків стане ще більшим викликом для країни [33].

Попри повномасштабну війну, ІТ-сектор України залишається конкурентоспроможним на світових ринках. Це утримує країну серед тих, хто лідирує в списку перспективних ІТ-галузей. Людський потенціал отримує високу оцінку за рівнем професійної майстерності; це локомотив процесу розвитку ІТ-сфери. Міжнародні експерти у сфері електронного урядування відзначають значні досягнення українського уряду щодо забезпечення сталого доступу населення до інформації та публічних послуг в умовах воєнного часу.

Україна посідає 54 місце за рейтингом IMD World Digital Competitiveness Ranking у 2022 році, 50 місце за рейтингом Network Readiness Rankings, 50 місце за Global Startup Ecosystem Index і нарешті 15 місце за Global Business Services Competitiveness Index.

Існують серйозні наслідки для економіки від глобалізації, і застосування інноваційних розробок з ІТ слідує за аналізом такого роду. Судячи з цього, ефект значний для економіки України – створення робочих місць, залучення іноземних інвестицій, впровадження інновацій, підвищення

конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

ІТ у воєнний час стала чи не єдиною галуззю економіки, яка продовжує розвиватись, створювати нові робочі місця, реалізувати нові проєкти, залучати інвестиції. І хоч повномасштабна війна вплинула на всі сфери економіки. ІТ-галузь продовжує бути опорою України і в майбутньому може стати одним з головних драйверів розвитку [59]

Лише десять місяців 2022 року ІТ-галузь зросла та надала в економіку України 6 млрд дол. виручки від експорту, що на 10% більше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Частка експорту ІТ-послуг у ВВП збільшилась на 51% – до 5,4%, а в експорті послуг зросла на 24% та становить 47%, тобто майже половину [62]. ІТ стало єдиною сферою експорту, яка виросла попри повномасштабну війну. Загалом за 2022 рік експортна виручка ІТ-послуг зросла на 5,85% і принесла економіці рекордні 7,3 млрд дол [63].

Інформаційно-технологічна (ІТ) індустрія має важливе значення для відновлення економіки України в контексті сучасного світу, де цифрові технології стають основою багатьох аспектів суспільного життя та бізнесу. Це є розгляне ключові аспекти ролі ІТ галузі для економічного відновлення України.

Перш за все, ІТ індустрія є головним стимулом інноваційного розвитку. У світі, де зміни відбуваються зі швидкістю блискавки, інновації стають ключовим фактором конкурентоспроможності. ІТ компанії створюють нові продукти та послуги, що відповідають сучасним вимогам ринку, та забезпечують перевагу українським підприємствам на міжнародному ринку [55]

Другий аспект – це залучення інвестицій. ІТ сектор вважається одним з найпривабливіших для інвесторів. Розвинена ІТ інфраструктура, кваліфікована робоча сила та підтримка уряду створюють сприятливі умови для інвестування. Іноземні інвестиції в ІТ сектор сприяють створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підвищенню рівня життя

населення [56].

Третій аспект - це підтримка інших секторів економіки. ІТ технології відіграють важливу роль у розвитку інших сфер економіки, таких як освіта, медицина, фінанси, сільське господарство тощо. Впровадження цифрових технологій у цих галузях забезпечує підвищення продуктивності праці, зменшення витрат та підвищення якості послуг [57].

Крім того, ІТ галузь може стати каталізатором для розвитку стартапів та інноваційних екосистем. Створення сприятливого екосистемного середовища для інновацій та стартапів може сприяти виникненню нових ідей, продуктів та послуг, які в подальшому зможуть змінити економічну ландшафт країни.

Отже, ІТ індустрія відіграє критичну роль у відновленні економіки України, сприяючи інноваціям, залученню інвестицій, розвитку інших галузей економіки та створенню сприятливих умов для розвитку стартапів та інноваційних екосистем. За належної підтримки уряду та бізнес-спільноти, ІТ сектор може стати ключовим драйвером економічного зростання та процвітання України.

Окрім того, у ряду напрямків державного регулювання ІТ-сфери, є напрям, пов'язаний з фрілансом. Більшість міжнародних сервісів належать іноземним компаніям, які ще належним чином не оформили трудові відносини та добре усвідомлюють високу конкурентоспроможність українського контингенту в ІТ. Для цього планується ратифікувати Конвенцію № 177 про домашню працю домашніх робітників (позаштатних працівників) № 189 від 20.06.1996 р. та Конвенцію № 189 про гідну працю домашніх працівників (позаштатних працівників) № 2011 від 16 червня 2011 р. Таким чином, непідписання цих примірних нормативно-правових актів нібито виваженої державної політики щодо підтримки, спрямованої на ІТ-індустрію; але на світанку отримані конвенції принесуть інвестиційні ресурси для економічної системи держави.

Останнім часом в ІТ-індустрії в усьому світі є досягнення певного прогресу, і від того, наскільки швидко вдасться вивести бізнес у відкритий доступ і зробити його безпечним, залежатиме подальший розвиток цієї галузі в нашій країні, ринок ІТ-послуг. Важливим кроком у цьому стане також ратифікація Конвенції Міжнародної організації праці про «Надомну працю» та «Гідну працю для надомних працівників (фрілансів)».

3.3 Рекомендації щодо вдосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні

Вважаємо за необхідне визначити перспективні напрямки державної політики у сфері цифрової трансформації на прикладі передового іноземного досвіду, цифрових трендів та з огляду на сучасні виклики та загрози, а саме:

- подальший розвиток відповідної нормативно-правової бази, в тому числі щодо хмарних технологій, у сфері інформаційної безпеки та захисту;
- гармонізація законодавчої бази з чинними міжнародно-правовими актами, у тому числі у сфері захисту інформації;
- збільшення доступу населення до фіксованого та мобільного Інтернету шляхом реалізації Стратегії розвитку широкопasmового доступу до Інтернету як дорожньої карти, яка б врегулювала питання «цифрового розриву» та надала населенню доступ до мережі, документально підтвердивши такі зобов'язання держави;
- реалізація сучасних проєктів з цифрової трансформації, використання потенціалу концесійних моделей, інвестування в ці сфери;
- розвиток інформаційних, комунікаційних та цифрових технологій, відповідної інфраструктури (на базі кластерів, наукових парків, індустріального машинобудування);

- стимулювання цифровізації та модернізації секторів економіки;
- впровадження комплексних підходів до реалізації цифрових трансформацій у різних сферах (освіта, медицина, управління містом тощо) [1].

Основним регулюючим інструментом у цьому розвитку є податки. Відповідно до останніх розробок інновацій державного контролю через застосування податкових новел, запровадження цієї ідеї супроводжується створенням Міністерства цифрової трансформації для переходу на легітимну форму роботи компаній ІТ-сфери, а не поділу їх на багато ФОПів.

Суть запропонованої моделі полягає в тому, щоб встановити податок на продажі у розмірі від 4% до 7% від загальної виручки компанії. Умови оподаткування найманих працівників передбачають такі положення: податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) дорівнює 0%, військовий збір фіксується на рівні 1,5%, а єдиний соціальний внесок (ЄСВ) становить величину, еквівалентну двом мінімальним заробітним платам.

Основними аргументами пропозиції є те, що експорт має становити не менше 75%, а фонд оплати праці — 75% виручки від реалізації. Такі обмеження можливі лише за переважаючих умов аутсорсингової моделі роботи, яка переважно виконується в країні. Що стосується харчових компаній і компаній, що обслуговують місцеві ринки, то, безумовно, вони не зможуть протистояти таким правилам, і вони опиняться в неконкурентоспроможному становищі [14]. На думку експертів, ця система оподаткування є неефективною, оскільки замість підтримки ІТ-продуктів підтримує продаж людино-годин за кордоном. Ми згодні з думкою таких експертів і стверджуємо, що слід брати приклад з Китаю, де роками діяв 5% податок з обороту торгівлі без обмеження комерційної діяльності.

Щодо перспектив подальшого вдосконалення державного регулювання ІТ-індустрії, ми вважаємо, що пропозиція уряду започаткувати у 2020 році ІТ-креативний фонд є досить незрозумілою, основною метою якого буде

підготовка висококваліфікованих новобранців для увійти в ІТ-індустрію. Пропонується, щоб основним джерелом фінансового наповнення став спеціальний збір у розмірі від 1 до 5%. Початковий цільовий обсяг фонду має бути планово визначений у 0,5 млрд грн з подальшим збільшенням. Але найоптимальнішим виходом із цієї ситуації ми бачимо пряме співробітництво між університетами та ІТ-компаніями. Головне завдання уряду в цьому сценарії — розробити чіткі та зрозумілі правила гри, особливо щодо податкових питань. Розмір оподатковуваного доходу пропонується зменшити на відсотковий коефіцієнт доходу на витрати, встановлений на підготовку фахівців. Це також буде додатковим бонусом для університетів, які через брак бюджетного фінансування отримують новонараховані гроші як нові надходження.

Розробка чогось це завжди виклик і перевірка здатності добре планувати, швидко реагувати на зміни, приймати правильні рішення та систематично рухатися до поставленої мети.

Оскільки формування та реалізація державної політики у сфері цифровізації належить до компетенції Міністерства цифрової трансформації, моїм головним завданням стало забезпечення вдосконалення нормативно-правових актів. Побудова для ІТ-галузі прозорого, зрозумілого, ефективного бізнес-клімату. Зараз ми маємо ці зрушення [2].

Регулювання віртуальних активів. Ми вважаємо, що існує потреба у створенні належної законодавчої бази для ринку віртуальних активів в Україні. Цю ініціативу обговорили зі стейкхолдерами та представниками бізнесу, і ми підготували законопроект №3637 «Про віртуальні активи», який рекомендуємо включити до порядку денного Верховної Ради.

Зараз ми готуємо зміни до Податкового кодексу, а також працюємо над зміною закону про фінансовий моніторинг.

Сумнозвісний «податок на рекламу». Тепер, якщо українська компанія купує рекламні послуги, скажімо, у Facebook, Twitter чи будь-якого іншого

нерезидента, то сплачені гроші обкладаються податком у розмірі 20%. Таким чином, наш бізнес витрачає більше на цифрові послуги, ніж бізнес з іншої країни.

Ми сприймаємо це як ще одну перешкоду для виходу українських бізнесменів на зовнішні ринки. Щоб дати рівні шанси всім гравцям цифрового ринку, ми запропонували цю норму скасувати та внести зміни до законопроекту №2634.

Мінцифри підготувало Концепцію розвитку сфери штучного інтелекту в Україні; обговорено з громадськістю та погоджено відповідними центральними органами виконавчої влади.

До Класифікатора професій у 2024 році Міністерство цифрової трансформації України разом із Міністерством економіки оновили Класифікатор професій, додавши близько 30 нових назв у сфері ІТ. Зокрема, були введені такі позиції, як «Інженер зі штучного інтелекту», «Розробник хмарної архітектури» та інші. Одночасно деякі застарілі назви професій були вилучені або змінені відповідно до сучасних реалій

Жоден законодавчий акт не може змусити ІТ розвиватися без взаємодії зі світом. Таким чином, «папір» зв'язується з глобальним середовищем, «папір» слідує: розвиток міжнародних зв'язків, спрощення взаємодії — це робота, яка ніколи не припиняється ні на мить.

Квоти іноземних ІТ-фахівців. Що стосується 2020 року, то Україна вперше взагалі широко відкрилася для висококваліфікованих іноземних ІТ-фахівців. 11 березня Кабінет міністрів встановив квоту на імміграцію іноземців для заповнення 5 тисяч робочих місць в ІТ-компаніях України.

Український бізнес зможе залучати до роботи на постійній основі досвідчених фахівців. Це однозначно підвищить ефективність нашої економіки та створить сприятливу тенденцію на ринку праці.

Електронне резидентство. Було розроблено процедури, щоб іноземці могли здійснювати діяльність в Україні на відстані. У червні уряд ухвалив

постанову «Про проведення експерименту із запровадження та впровадження електронної прописки».

Це дозволить іноземному бізнесу отримати сертифікований електронний підпис та номер облікової картки для взяття на облік платника податків. Крім того, іноземці зможуть скористатися адміністративними послугами в Україні, а також відкритим онлайн-рахунком в українському банку [13].

В сучасних умовах глобальної конкуренції формування злагодженого та сприятливого інституційного середовища для розвитку ІТ-сектору має своєчасно враховувати вплив на бізнес інституційних (зокрема неформальних), політичних, економічних, соціальних та глобальних чинників. діяльність ІТ-компаній при плануванні та координації стратегічних пріоритетів підтримки розвитку інформаційних технологій.

Існуючі проблеми та перспективи сегменту венчурного капіталу в Україні підтверджуються не лише прямими емпіричними даними, загальним ефектом венчурних інвестицій в ІТ-індустрію та робочими моделями розвитку українського ІТ-бізнесу. Українська інноваційна екосистема, як і система інвестування венчурного капіталу, перебуває на стадії формування, хоча наразі в аналітичних дослідженнях відзначаються певні переконливі результати:

Основними суб'єктами індустрії венчурного інвестування в Україні є компанії з управління активами та закриті інститути спільного інвестування, які ними управляються. Незважаючи на негативну динаміку останніх чотирьох років, протягом 2015–2023 років кількість компаній з управління активами зросла майже вдвічі, а середньорічний темп приросту кількості інститутів спільного інвестування становив 10,7%. За цей період рівень концентрації управління активами інститутів спільного інвестування зростав у середньому на 10,3% щорічно. У загальній кількості інститутів спільного інвестування на кінець 2015 року особливо відзначено зростання концентрації промисловості

на Київ та Київську область, яка досягла 73,05%. Лише за десять років кількість венчурних фондів зросла більш ніж удвічі, досягнувши 87% інститутів спільного інвестування (на 30.06.2016), володіючи 95,5% акцій активів у цифрах найбільш суттєво зменшилася частка цінних паперів у структурі активів. З 70,2% у 2019 році до 20,2% у 2019–2023 роках, це стосується фондового ринку країни в цілому – зменшення кількості цінних паперів, що обертаються на біржах, дезактивація їх торгівлі [79-81].

І варто зазначити, що за попередні 7 років основним інвестором українських венчурних фондів все ще залишався вітчизняний інвестор – юридичні особи (понад 80% від загального обсягу інвестицій), які розмістили понад 710 млрд грн. Проте спостерігається тенденція до збільшення розміру та частки інвестицій іноземних юридичних осіб, а також українських інвесторів-фізичних осіб.

Наявність українських прозорих інвестиційних стратегій та довгострокових життєвих циклів венчурних фондів, а в структурі венчурних інвестицій частка фінансування високотехнологічних підприємств є низькою за рахунок порівняння зі сферою фінансових послуг та роздрібною торгівлю. торгівля (де фактор ризику проєктів досить високий).

Концептуалізація організаційно-економічних пріоритетів державного регулювання ІТ-кластерів у національній економіці (проблемно-цільовий підхід) представлено на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Концептуалізація організаційно-економічних пріоритетів державного регулювання ІТ-кластерів у національній економіці (проблемно-цільовий підхід)

Джерело: авторська розробка.

Сприяння інституційному розвитку ІТ-кластерів має ключове значення для консолідації учасників ІТ-сектору. Це включає створення організаційних структур (асоціацій, центрів координації), які сприятимуть взаємодії між бізнесом, наукою та державою. Очікуваний результат — підвищення ефективності спільних проєктів, швидше впровадження інновацій та формування спільного бачення розвитку галузі.

Координація інформатизації сприятиме більш узгодженому впровадженню цифрових технологій у різних секторах економіки. Це забезпечує уникнення дублювання зусиль та ресурсів, а також підвищення прозорості та ефективності державних програм.

Формування сприятливих умов включає розвиток освітніх програм, стимулювання співпраці між університетами та бізнесом, а також створення інфраструктури (технопарки, бізнес-інкубатори). Такі заходи сприятимуть підготовці кваліфікованих кадрів і забезпеченню їх інтеграції в ІТ-сектор.

Стимулювання інвестицій може бути досягнуто через податкові пільги, субсидії, а також залучення приватних інвесторів через створення сприятливого бізнес-клімату. Це дозволить підвищити конкурентоспроможність національних компаній на глобальному рівні.

Створення малих інноваційних підприємств при університетах та наукових установах сприятиме появі нових рішень та ідей. Це включає грантову підтримку, консалтинг, а також полегшення доступу до ринків.

Найважливішими чинниками впливу на реалізацію інноваційного потенціалу у сфері ІТ в Україні є кваліфіковані ІТ-фахівці з вищою технічною освітою; конкуренція на ринку з боку українських ІТ-компаній; інфраструктурний та технологічний розвиток в ІТ-екосистемі; інвестиції в галузь, державна підтримка.

Можна назвати податкові та законодавчі проблеми, пов'язані з неузгодженою еміграцією за кордон висококваліфікованих спеціалістів; аутсорсинг ІТ-бізнесу в країни-партнери; і, додавши до них проблеми війни,

мобілізація без резервів, відключення електроенергії та ризик втрати Інтернету.

Перспективними напрямками розвитку ІТ-сфери є нейронні мережі та машинне навчання, застосування ІТ у медицині, ІТ-аутсорсинг та аутстафінг, стартап-інкубатори, безпека даних комп'ютерних мереж, криптографія.

Для підвищення конкурентоспроможності ІТ-галузі України необхідно реалізувати комплексний підхід, спрямований на усунення бар'єрів та створення сприятливих умов для її розвитку.

Першим кроком є підвищення кваліфікації ІТ-фахівців. Це передбачає впровадження державних і приватних програм навчання, які включатимуть як базові курси для початківців, так і спеціалізовані тренінги з новітніх технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн, кібербезпека та інші. Важливим аспектом є сприяння отриманню міжнародних сертифікацій у співпраці з компаніями-лідерами ринку (Microsoft, Cisco, Amazon), що надасть фахівцям конкурентні переваги на світовому ринку. Крім того, розвиток дуальної освіти, яка поєднує теоретичне навчання у вищих навчальних закладах із практичним досвідом на підприємствах, дозволить підготувати кадри, готові до сучасних викликів галузі [13].

Державне забезпечення ринкових цін на ІТ-послуги та стимулювання доступності вітчизняної ІТ-продукції є наступним важливим напрямом. Регулювання ціноутворення на державному рівні сприятиме запобіганню демпінгу і забезпечить стабільність внутрішнього ринку. Необхідно створити механізми, що стимулюватимуть попит на українську ІТ-продукцію, зокрема через субсидування підприємств, які використовують вітчизняні ІТ-рішення. Також важливо запровадити податкові пільги для стартапів і компаній, що інвестують у розробку та впровадження нових технологій, що сприятиме зростанню інноваційної активності [5].

Створення сприятливих умов для використання інформаційних технологій у законодавчому, соціальному та економічному аспектах потребує

комплексних реформ. У законодавчій сфері необхідно удосконалити регулювання, яке полегшить ведення ІТ-бізнесу, зокрема знизить адміністративні бар'єри та забезпечить захист інтелектуальної власності. Соціальний аспект передбачає популяризацію інформаційних технологій серед населення, включаючи навчальні програми з цифрової грамотності, що сприятиме активному впровадженню ІТ-рішень у повсякденне життя. З економічної точки зору важливо створити умови для залучення інвестицій у галузь через прозорі тендери та пільгові програми підтримки ІТ-проектів.

Забезпечення швидкого та безперервного доступу населення до інформаційних технологій є ще одним важливим завданням. Це включає розвиток сучасної інфраструктури, розширення мережі швидкісного інтернету та підтримку програм, які дозволяють малозабезпеченим верствам населення користуватися цифровими технологіями [13].

Нарешті, ключовим напрямом є створення єдиного державно-громадського партнерства для розробки загальнодоступних електронних ресурсів. Співпраця між державою, бізнесом та громадськими організаціями дозволить створити платформу для обміну даними, впровадження електронного урядування та розвитку електронних сервісів для населення [1].

Таким чином, реалізація цих заходів сприятиме посиленню позицій української ІТ-галузі на внутрішньому та міжнародному ринках, збільшенню її внеску в економіку країни та формуванню інноваційного середовища.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі сформовано ряд теоретичних, методичних і практичних положень щодо обґрунтування стратегічних напрямів удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні. Основні результати дослідження знайшли відображення у висновках і пропозиціях в контексті визначених у роботі мети і завдань.

1. Досліджено сутності та ролі державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії та воно показало, що ІТ-індустрія є одним з найперспективніших секторів української економіки, який має значний потенціал для зростання та створення нових робочих місць. Державна політика інформатизації розглядається як складова загальної соціально-економічної стратегії країни. Вона спрямована на ефективне використання промислового й науково-технічного потенціалу, а також фінансових і матеріальних ресурсів для створення сучасної інформаційної інфраструктури. Це забезпечує вирішення актуальних і довгострокових завдань розвитку України як незалежної демократичної держави з ринковою економікою. Для прискорення інформатизації, яка вимагає значної концентрації ресурсів, ключовим принципом державної політики стає регулювання цих процесів на основі збалансованого поєднання централізації, децентралізації, саморозвитку, самофінансування та самоокупності.

2. Проаналізовано нормативно-правову базу формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії, що дозволяє виокремити ключові стратегічні документи, які визначають організацію захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах України. До таких документів належать Доктрина інформаційної безпеки України, яка окреслює основні принципи та напрями забезпечення інформаційної безпеки держави, а також Закон України «Про захист інформації в інформаційно-

телекомунікаційних системах», що регулює порядок захисту інформації та встановлює відповідальність за порушення правил її обробки.

Окрім цього, слід зазначити Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», який регламентує забезпечення кіберзахисту, а також акти, що стосуються електронного урядування, зокрема Закон України «Про електронні довірчі послуги», що впливає на розвиток цифрових послуг. Ці нормативно-правові акти створюють правову основу для захисту та розвитку інформаційної інфраструктури, яка є критично важливою для сталого розвитку ІТ-сектора.

Таким чином, формування державної політики у сфері ІТ-індустрії спирається на цілісний комплекс правових документів, які спрямовані на регулювання питань безпеки, розвитку технологій та впровадження інновацій.

3. Проаналізовано вітчизняну практику формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії та цей аналіз показав, що галузь має потенціал для створення нових робочих місць, залучення іноземних інвестицій, збільшення експорту інноваційних продуктів і послуг, а також підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни. Успішний розвиток ІТ-індустрії може стати основою для цифрової трансформації економіки, сприяти модернізації ключових секторів та інтеграції України у світовий технологічний простір. ІТ-індустрія має величезний потенціал для розвитку в Україні. З урахуванням зростання цифрової економіки, інноваційних технологій та високої кваліфікації українських фахівців, ІТ-сектор може стати одним з ключових двигунів української економіки. ІТ-індустрія в Україні демонструє стрімке зростання, але для досягнення ще більших успіхів необхідно вирішити низку проблем, зокрема: недостатнє фінансування державних програм підтримки ІТ-сектору, відсутність чіткої стратегії розвитку ІТ-індустрії з конкретними цілями та завданнями, недостатня кількість кваліфікованих кадрів в ІТ-сфері, складність ведення бізнесу для ІТ-компаній, зокрема, через неефективну податкову систему та

бюрократичні процедури. Тому державна політика у сфері ІТ-індустрії потребує подальшого вдосконалення для створення сприятливого середовища для розвитку та інновацій.

4. Аналіз світового досвіду формування та реалізації державної політики у сфері розвитку ІТ-індустрії показав, що успішні країни використовують багатовекторний підхід, спрямований на стимулювання інновацій, розвиток людського капіталу та створення сприятливого бізнес-середовища. Одним із ключових факторів є державна підтримка стартапів через податкові стимули, гранти та субсидії. Наприклад, у Сінгапурі діє система субсидування до 70% інвестицій для стартапів, що забезпечує їм фінансову стабільність на початкових етапах діяльності.

Особлива увага приділяється розвитку інфраструктури, такої як технопарки та інноваційні хаби. Це дозволяє стартапам і компаніям отримувати доступ до передових технологій, фінансування та налагоджувати співпрацю між підприємствами. Водночас держави інвестують у розвиток освіти та підготовку кадрів. Наприклад, у США реалізуються спеціалізовані програми з підготовки ІТ-спеціалістів у партнерстві з університетами та технологічними компаніями.

Значним чинником успіху є також адаптація законодавства під потреби ІТ-індустрії. Наприклад, у Великобританії створено регуляторне середовище, яке дозволяє компаніям експериментувати з новими технологіями у «пісочницях» без ризику порушення існуючих норм. Такі ініціативи сприяють прискоренню інноваційного процесу та зменшують бар'єри для виходу на ринок.

Таким чином, комплексний підхід, що включає підтримку підприємництва, розвиток людського капіталу, сприятливе регуляторне середовище та інтеграцію інновацій, є визначальним у формуванні ефективної державної політики у сфері ІТ-індустрії.

5. Обґрунтовано стратегічні напрями удосконалення державної політики розвитку ІТ-індустрії в Україні. Державна політика повинна бути спрямована на створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій в ІТ-сектор, підтримку українських стартапів та їх вихід на міжнародний ринок, розвиток освіти та підготовки кадрів в ІТ-сфері, впровадження цифрових технологій у всі сфери життя та державне управління, створення ефективної системи державної підтримки ІТ-індустрії, збільшення фінансування державних програм підтримки ІТ-сектору, зокрема, на розвиток інфраструктури, підтримку стартапів та освіти. Окрім того, важливо реалізувати також ряд кроків, які будуть забезпечувати стимулювання розвитку ІТ-галузі в Україні:

- спростити процедури ведення бізнесу для ІТ-компаній, зокрема, шляхом оптимізації податкової системи та зменшення бюрократичних бар'єрів; активно розвивати освіту та підготовку кадрів в ІТ-сфері, зокрема, шляхом створення нових спеціальностей, підвищення кваліфікації викладачів та надання стипендій для обдарованих студентів.
- впроваджувати цифрові технології у всі сфери життя та державне управління, що сприятиме підвищенню ефективності та прозорості;
- створити державний фонд підтримки ІТ-стартапів, який би надавав фінансову допомогу та менторську підтримку молодим підприємцям;
- розширити доступ до високошвидкісного інтернету в усіх регіонах України, що є важливим для розвитку ІТ-індустрії;
- створити спеціалізовані ІТ-парки, які б надавали інфраструктуру та підтримку для розвитку ІТ-компаній;
- залучати до розробки та впровадження державної політики у сфері ІТ-індустрії представників ІТ-бізнесу та експертів.

Реалізація цих рекомендацій дозволить створити сприятливі умови для розвитку ІТ-індустрії в Україні та забезпечити її стійке зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов С. І. Цифрова трансформація державної політики. Київ: Наукова думка, 2022.
2. Бондаренко О. М., Петров В. Г. Інноваційна економіка та розвиток ІТ-сектору. Харків: Харківський університет, 2021.
3. Васильєв Д. Л. Державне управління у сфері інформаційних технологій. Одеса: Одесса-прес, 2020.
4. Гаврилюк Ю. П. Цифрові технології у глобальному світі. Львів: Центр Європи, 2019.
5. Довгий М. С. Законодавчі аспекти регулювання ІТ-індустрії. Журнал права. 2020. №5(3). С. 123-130.
6. Ефимов А. Б. ІТ як драйвер економічного зростання. Київ: Либідь, 2018.
7. Года М. Як українські ІТ-спеціалісти впливають на світові технології. URL: https://24tv.ua/tech/ukrayinski-it-fahivtsi-ruhayut-globalni-tehnologichni-innovatsiyi_n2329030 (дата звернення 13.11.2024)
8. Жданова Т. А. Конкурентоспроможність ІТ-сектору: проблеми та перспективи. Харків: Видавництво Харківського національного університету. 2021.
9. Задорожна Л. К. ІТ-інновації та національна безпека. Дніпро: Грані, 2022.
10. Іванова К. О. Аутсорсинг в ІТ: міжнародний досвід. Київ: Академія, 2020.
11. Коваленко І. Г. Цифрова економіка: підручник. Київ: Національний авіаційний університет. 2022.
12. Забезпечення економічного розвитку міжнародних ІТ-компаній в умовах глобалізації. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/233621> (дата звернення 16.11.2024)

13. Левчук С. М. Державне стимулювання інноваційного бізнесу. Львів: ЛНУ ім. Франка, 2019.
14. Мазур В. П., Кравченко О. В. Тенденції розвитку цифрових ринків. Журнал економіки. 2021. №12(6). С. 45-53.
15. Никифоров О. Д. Розвиток людського капіталу у сфері ІТ. Одеса: Видавництво ОНУ. 2020.
16. Олійник Т. М. Роль ІТ у модернізації публічного управління. Київ: Інститут державного управління. 2021.
17. Ігоров А. Українське ІТ у 2023 році: прогнози, виклики, тренди. URL: https://www.itfin.io/post/ukrainian-it-in-2023?gclid=Cj0KCQiA2eKtBhDcARIsAEGTG40MUvk4t7uA9c7DhdW1Guv1ZNJloVbK88RovGHeZC7qrdkpxSUYztAaAjm6EALw_wcB (дата звернення 16.11.2024)
18. ІТ імідж України у світі. Дослідження BRAND UKRAINE. URL: https://brandukraine.org.ua/documents/101/Ukraines_IT_perceptions_report_web_29_09_2023.pdf (дата звернення 16.11.2024)
19. Антимонопольний комітет України. Підвищення конкурентоспроможності України: Просування економічної трансформації та стійкості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://amcu.gov.ua> (дата звернення 11. 04.2024)
20. Коновалова Х. Місце під сонцем. Чи може українська ІТ-галузь витримати конкуренцію з іншими країнами світу під час війни. URL: <https://delo.ua/telecom/misce-pid-soncem-ci-moze-ukrayinska-it-galuz-vitrimati-konkurenciyu-z-insimi-krayinami-svitu-pid-cas-viini-430490/> (дата звернення 01. 05.2024)
21. Петренко М. І. Державна політика у сфері цифровізації. Донецьк: Донбас. 2018.
22. Романенко П. Г. ІТ-індустрія: сучасний стан та перспективи розвитку. Київ: Видавничий дім Києво-Могилянської академії. 2022.

23. Савчук А. А. Стратегії розвитку інноваційного підприємництва. Харків: Видавництво ХНЕУ ім. Кузнеця. 2020.
24. Манцуров І. Г., Храпунова Я. В. Методологія статистичного оцінювання стану і динаміки цифрової трансформації України. URL: http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_03_039_uk.pdf (дата звернення 15. 03.2024)
25. Маркевич К. Цифровізація: переваги та шляхи подолання викликів. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/tsyfrovizatsiia-perevagy-ta-shliakhy-podolannia-vyklykiv> (дата звернення 14. 11.2024)
26. Мельник Т., Завгородня Е. Конкурентні переваги ІТ-сектору України. URL: https://www.researchgate.net/publication/368909510_Konkurentni_perevagi_IT-sektoru_Ukraini (дата звернення 12. 03.2024)
27. Тимченко О. Л. Міжнародний досвід цифрової трансформації. Київ: Освіта України. 2021.
28. Устименко В. М. Економіка знань: ІТ та інновації. Львів: Видавництво ЛНУ. 2020.
29. Федоренко І. І., Костюк С. П. Управління інноваційним розвитком. Дніпро: Грані. 2019.
30. Хоменко Т. В. Розвиток електронного врядування. Журнал державного управління. 2021. №7(4). С. 89-97.
31. Чернишенко Ю. А. ІТ-індустрія в умовах глобалізації. Київ: Либідь, 2022.
32. Риндюк Д. В., Пешко В. А. Інформаційні технології: навчальний посібник. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 180 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/160f637d-6241-4475-ba24-7e1c1281e9a2/content> (дата звернення 04. 05.2024)
33. Шевченко О. М. Інформаційне суспільство: виклики та перспективи. Київ: Наукова думка. 2021.

34. Щербак В. Г. Цифрова економіка: основні поняття та принципи. Харків: Харківський університет. 2020.
35. Юрченко Л. В. Державна підтримка розвитку ІТ-бізнесу. Львів: Центр європейських досліджень. 2019.
36. Савчук Л. М., Удачина К. О. Стратегія інноваційного розвитку для ІТ- бізнесу. Проблеми економіки та політичної економії. 2018. №2. с.180-189
37. Адаменко І.В. Цифровізація економіки як чинник сталого розвитку: національні та міжнародні аспекти. Київ: Наукова думка, 2020.
38. Бондаренко С.М. Державне регулювання ІТ-сфери в умовах цифрової трансформації. Харків: Видавництво ХНУ, 2021.
39. Василенко О.В. Політика підтримки інноваційного бізнесу в сфері ІТ. Львів: Вид. ЛНУ. 2019.
40. Гончаренко Ю.В. Інституціональне забезпечення розвитку ІТ-індустрії в Україні. Одеса: ОНУ. 2022.
41. Даниленко Р.П. Економічна безпека держави в контексті розвитку ІТ-сектору. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020.
42. Жуков В.О. ІТ-індустрія та глобальна цифровізація: аналітичний огляд. Дніпро: Вид. ДНУ, 2021.
43. Зубченко М.М. Розвиток інноваційних технологій: роль державної підтримки. Полтава: ПолтНТУ, 2018.
44. Іваненко П.П. Інтеграція України до світового цифрового простору. – Київ: Вид. Укр. наук. асоц., 2020.
45. Коваленко Н.В. Державна політика стимулювання ІТ-бізнесу. Тернопіль: Вид. ТНУ. 2022.
46. Козловський Б.М. Досвід регулювання ІТ-індустрії в ЄС: уроки для України. Ужгород: УжНУ, 2019.
47. Кравченко Т.А. Електронне урядування як інструмент розвитку ІТ-сфери. Запоріжжя: Вид. ЗНУ, 2020.

48. Литвиненко О.І. Інноваційна діяльність в умовах цифрової економіки. Черкаси: ЧНУ, 2021.
49. Українські IT-компанії – джерело інновацій, а не лише програмістів. URL: https://galinfo.com.ua/news/ukrainski_itkompanii_dzherele_innovatsiy_a_ne_lyshe_programistiv_406203.html (дата звернення 13.11.2024)
50. Українські IT-компанії: Історія розвитку та сучасний стан. URL: <https://it-rating.ua/ukrainski-it-kompanii-istoriya-rozvitku-ta-suchasniy-stan> (дата звернення 13.11.2024)
51. Мазуренко А.В. IT-індустрія України: проблеми та перспективи розвитку. Миколаїв: Вид. МНУ, 2018.
52. Мельничук Ю.В. Законодавча база для розвитку цифрової економіки в Україні. Рівне: Вид. РНУ. 2022.
53. Морозов В.С. Аналіз світових практик підтримки стартапів у сфері IT. Луцьк: ВНУ. 2020.
54. Нікітенко К.А. Інноваційні стратегії розвитку IT-індустрії. Вінниця: Вид. ВНМУ. 2019.
55. Олексієнко Г.Г. Конкурентоспроможність національного IT-сектора. – Херсон: Вид. ХНТУ. 2021.
56. Павленко І.В. Цифрова трансформація та державно-приватне партнерство. Івано-Франківськ: Вид. ІФНТУНГ. 2020.
57. Поліщук В.М. Освіта і наука як основа розвитку IT-індустрії. Житомир: Вид. ЖДТУ. 2021.
58. Які ж інновації в IT? URL: <https://abouthr.co/uk/iaki-zh-innovatsiyi-v-it/> (дата звернення 13.11.2024)
59. Яновський І. Схоже, що це буде перший рік, коли IT-індустрія не зросте. Як війна й глобальний ринок впливають на IT-експорт України . <https://dou.ua/lenta/articles/how-war-effects-it-export/>(дата звернення 12.04.2024)

60. Юдкова К. В. Особливості визначення поняття «інформаційні технології». Інформація і право. №1 (13). 2015. С.63-67
61. Островерхов В. Роль IT-індустрії для відновлення економіки України. *Інноваційні проекти для економічного відродження та конкурентного розвитку України*. Зб. доп. 91-ї щорічної студентської наукової конференції (м. Київ, 15 квітня – 19 травня 2024 р.) — [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2024. 181 с. С. 86-87. URL: https://drive.google.com/file/d/1hWXf_GYGspFyQk38A7mWbPY0BpyURzs2/view
62. Федоров М. А. IT під час війни: виклики, досягнення, перспективи. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/881572.html>
63. Возняк Я. О. Чому IT-галузь може бути драйвером післявоєнного відновлення економіки України. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/09/1/703835/>
64. Іванов І. І., Петрова О. В. Інструменти державної підтримки розвитку IT-індустрії в Україні. Економіка та управління. 2020. № 1. С. 33–39.
65. Шевченко В. М. Інформаційна політика держави: сучасні виклики та перспективи. Науковий вісник Академії управління. 2019. № 4. С. 45–51.
66. Антонов О. П., Гринько Т. Ю. Державна інформаційна політика: основи теорії та практики. Київ: Наукова думка, 2021. 256 с.
67. Кравець О. М. Політика інформатизації: соціально-економічний аспект. Харків: Фоліо. 2019. 198 с.
68. Міністерство цифрової трансформації України. Національна стратегія цифровізації: основні положення та стратегічні напрями. Київ. 2021.
69. Карий О. І., Гальків Л. І., Цапулич А. Ю. Розвиток IT-сфери України: чинники та напрями активізації // Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues. 2021. Т. 5, № 1. С. 42–57. DOI: 10.23939/semi2021.01.042.

70. Фінансова підтримка стартапів у Сінгапурі. Уряд Сінгапуру субсидує до 70% інвестицій у ранніх етапах стартапів, що стимулюють розвиток технологій, через програми, як-от StartUp SG Tech. Ця програма передбачає грантове фінансування до 500 000 S\$ для підтримки інноваційних проєктів. URL: <https://singapore-academy.org> (дата звернення: 28.11.2024)

71. Гонконг: інвестиції в ІТ-сектор. Протягом 2019-2020 років уряд Гонконгу виділив 3 млрд доларів США на розвиток технологій. Інвестиції були спрямовані на інновації, включно з ІТ-стартапами. URL: <https://www.gov.hk/en/residents/government/publicfinance/budget/201920.htm> (дата звернення: 28.11.2024).

72. Естонія: підтримка ІТ-бізнесу. У рамках державної програми «Підприємницька Естонія» ІТ-бізнеси мають доступ до грантів для розвитку технологій. URL: <https://eas.ee/> (дата звернення: 28.11.2024)

73. Федулова Л.І. Тенденції розвитку та впровадження цифрових технологій для реалізації цілей сталого розвитку. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2020. № 7 (26). С. 6–14. DOI: [https://doi.org/10.37100/2616-7689/2020/7\(26\)/1](https://doi.org/10.37100/2616-7689/2020/7(26)/1).

74. Войтко С.В. Перспективні напрями розвитку ІТ-галузі в Україні. *Економіка та прогнозування*. 2019. № 2. С. 105–112.

75. Маслов А.О. Проблеми та перспективи розвитку ІТ-індустрії в Україні. *Журнал «Сучасна економіка»*. 2020. № 5 (45). С. 34–41.

76. Бабанін О.С. Економіка: тенденції розвитку ІТ-сектора в Україні. *Інноваційні технології в економіці*. 2018. № 3. С. 47–52.

77. Задорожнюк Н.О. Стаття: «Актуальні проблеми дослідження ІТ-ринку України». *Журнал «Економіка України»*. 2021. № 8. С. 89–95.

78. Transparency International. (). Corruption Perceptions Index 2023. URL: <https://us.transparency.org/app/uploads/2024/01/2023-CPI-Press-Release.pdf> (дата звернення: 28.11.2024).

79. Венчурне інвестування як складова фінансового забезпечення інноваційної діяльності України. *Журнал Бізнес Інформ*. URL: <https://www.business-inform.net>. . (дата звернення: 28.11.2024).

80. Огляд діяльності компаній з управління активами та інститутів спільного інвестування. *Економіка та суспільство*. URL: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html. .

81. Статистика та аналітика розвитку венчурного бізнесу в Україні. URL: Science and Society. – URL: <https://science.lpnu.ua> (дата звернення: 28.11.2024).

Звіт подібності

метадані

Заголовок

Державна політика розвитку IT-індустрії

Автор

Островерхов Владислав Андрійович

Науковий керівник / Експерт

Федірко Н.В., к.е.н., доцент

підрозділ

кафедра національної економіки та публічного управління

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		9
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	123

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

14480

Кількість слів

КЦ

112540

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз		Копію тексту	
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://mykherson.net/ukraine/yak-vistoyala-it-sfera-i-chomu-popri-vijnu-prodovzhuye-zrostati-it-pid-chas-vijni-vikliki-dosyagnennya-perspektivi/	47	0.32 %
2	https://www.re.gov.ua/re201801/re201801_102_MelnykMI.pdf	46	0.32 %
3	https://mykherson.net/ukraine/yak-vistoyala-it-sfera-i-chomu-popri-vijnu-prodovzhuye-zrostati-it-pid-chas-vijni-vikliki-dosyagnennya-perspektivi/	44	0.30 %
4	https://www.re.gov.ua/re201801/re201801_102_MelnykMI.pdf	31	0.21 %
5	http://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/download/122/110	26	0.18 %

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
91-ї щорічної студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

15 квітня – 19 травня 2024 р.

УДК 657:336.221]:005.4(043)
I-66

Відповідальний за випуск:
к.е.н., доцент
кафедри бізнес-економіки та підприємництва Старіков О.Ю.

Рекомендовано до друку
Науково-експертною радою КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Протокол № 6 від 20.06.2024 р.

Інноваційні проєкти для економічного відродження та конкурентного розвитку
I-66 **України:** зб. доп. 91-ї щорічної студентської наукової конференції, 15 квітня – 19 травня 2024 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2024. 181 с.
ISBN 978-966-926-494-7

Збірник тез укладено за підсумками студентських досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 15 квітня – 19 травня 2024 року. Доповіді здобувачів вищої освіти присвячено актуальним питанням розвитку бізнес-економіки та підприємництва, використанню кращих управлінських практик вітчизняними організаціями для відновлення і інноваційного розвитку економіки України. Розглянуто проблеми здійснення повоєнної інноваційної трансформації національної економіки, формування державної політики відродження України.

УДК 657:336.221]:005.4(043)

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється

ISBN 978-966-926-494-7

© КНЕУ 2024

<i>Гльмінський Михайло Андрійович, Копотун Олександр Анатолійович</i> Зелений туризм як елемент підприємництва в сільських місцевостях	44
<i>Харченко Вікторія Костянтинівна</i> Інвестиції в інновації	46
<i>Гайдамаха Дмитро Миколайович</i> Методичні засади оцінювання капіталізації підприємства	48
<i>Розов Роман Олексійович</i> Вплив зміни клімату та забрудненості навколишнього середовища на економіку України	51
<i>Ігнатенко Ольга Олександрівна</i> Роль глобальних трендів у формуванні стратегій розвитку бізнесу в Україні	53
<i>Лановенко Богдана Олександрівна</i> Методи кількісної оцінки ризику економічного розвитку підприємства	55

КАФЕДРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ПЛАТФОРМА
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

<i>Вартанов Стас Олександрович</i> Стрес та тайм менеджмент як запорука успішної професійної діяльності в публічній сфері	59
<i>Ємець Дмитрій Олегович</i> Контрпропаганда як інструмент інформаційної війни	61
<i>Жабко Владислав Іванович</i> Інституційний механізм забезпечення цифрової дипломатії в Україні	64
<i>Жданов Максим Романович</i> Процеси цифровізації у забезпеченні захисту прав інтелектуальної власності	67
<i>Желіба Жанна Віталіївна</i> Цифровізація публічного управління: стратегії та технології	68
<i>Кецко Вадим Володимирович</i> Медико-соціальні аспекти реалізації державної політики щодо наркотиків в Україні: проблеми та перспективи розвитку	70
<i>Курилько Ярина Віталіївна</i> Економічні санкції як інструмент реалізації зовнішньо-торговельної політики в умовах російсько-української війни	72
<i>Лудан Вероніка Віталіївна</i> Механізми публічного управління в сфері освіти	75
<i>Медвідь Олена Іванівна</i> Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади в умовах воєнного стану	78
<i>Миколайчук Дар'я Олексіївна</i> Відновлення енергетичної інфраструктури в Україні на засадах сталого розвитку	81
<i>Олійник Тетяна Миколаївна</i> Організаційно-правові засади регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) в медичній діяльності	84
<i>Острроверхов Владислав Андрійович</i> Роль ІТ-індустрії для відновлення економіки України	86

РОЛЬ ІТ ІНДУСТРІЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ІТ у воєнний час стала чи не єдиною галуззю економіки, яка продовжує розвиватись, створювати нові робочі місця, реалізувати нові проєкти, залучати інвестиції. І хоч повномасштабна війна вплинула на всі сфери економіки. ІТ-галузь продовжує бути опорою України і в майбутньому може стати одним з головних драйверів розвитку.

За підсумками десяти місяців 2022, галузь зросла та принесла в економіку України \$6 млрд експортної виручки, що на 10 % більше порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Частка експорту ІТ-послуг у ВВП збільшилась на 51 % – до 5,4 %, а в експорті послуг зросла на 24 % та становить 47 %, тобто майже половину [1].

Інформаційно-технологічна (ІТ) індустрія має важливе значення для відновлення економіки України в контексті сучасного світу, де цифрові технології стають основою багатьох аспектів суспільного життя та бізнесу [2].

Перш за все, ІТ індустрія є головним стимулом інноваційного розвитку. У світі, де зміни відбуваються зі швидкістю блискавки, інновації стають ключовим фактором конкурентоспроможності. ІТ компанії створюють нові продукти та послуги, що відповідають сучасним вимогам ринку, та забезпечують перевагу українським підприємствам на міжнародному ринку.

Другий аспект – це залучення інвестицій. ІТ сектор вважається одним з найпривабливіших для інвесторів. Розвинена ІТ інфраструктура, кваліфікована робоча сила та підтримка уряду створюють сприятливі умови для інвестування. Іноземні інвестиції в ІТ сектор сприяють створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підвищенню рівня життя населення.

Третій аспект – це підтримка інших секторів економіки. ІТ технології відіграють важливу роль у розвитку інших сфер економіки, таких як освіта, медицина, фінанси, сільське господарство тощо. Впровадження цифрових технологій у цих галузях забезпечує підвищення продуктивності праці, зменшення витрат та підвищення якості послуг.

Крім того, ІТ галузь може стати каталізатором для розвитку стартапів та інноваційних екосистем. Створення сприятливого екосистемного середовища для інновацій та стартапів може сприяти виникненню нових ідей, продуктів та послуг, які в подальшому зможуть змінити економічну ландшафт країни.

Отже, ІТ індустрія відіграє критичну роль у відновленні економіки України, сприяючи інноваціям, залученню інвестицій, розвитку інших галузей економіки та створенню сприятливих умов для розвитку стартапів та інноваційних екосистем. За належної підтримки уряду та бізнес-спільноти, ІТ сектор може стати ключовим драйвером економічного зростання та процвітання України.

Список використаних джерел

1. Федоров М. А. ІТ під час війни: виклики, досягнення, перспективи. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/881572.html> (дата звернення 30.05.2024)
2. Возняк Я. О. Чому ІТ-галузь може бути драйвером післявоєнного відновлення економіки України. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/09/1/703835/> (дата звернення 30.05.2024)

Наукове видання

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
91-ї щорічної студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

15 квітня – 19 травня 2024 р.

Видано в авторській редакції

Коректор *В. Македон*
Верстка *М. Криворученко*

Підп. до друку 03.07.2024. Формат 60×84/8.
Друк. арк. 7,54. Зам. 24-5850

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від 07.11.2000)

E-mail: litera@kneu.edu.ua